ГЕКТАР ГАЗАР

Газарай ехэ багыень гектараар хэмжэдэг. 10 мянган тэбхэр метр. Үлүүшье бэшэ, дутуушье бэшэ. Гэбэшье гектар гектартаяа адли бэшэ байдаг...

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоздо гектар тарялангынь 18—20 центнер шэнисээр тухайлагдадаг. Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговодууд гектар сабшалангһаа 27—30 центнер үбһэ абадаг. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо гектар газарай бүхы продукци — ороохо, үбһэ, мяха, һү, ноохон—450 түхэриг шахуу сэнтэй байха юм.

Энэ хадаа баян гектарнууд. Үрэжэлөөрөө, ашаг туһаараа баян гектарнууд. Иимэ газар хүнэй ухаагаар, хүнэй оролдолгоор зохёогдоһон намгартай юм гэхэдэ болохо. «Коммунизм» колхозой гектарай намтар—үндэр агротехникэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхи—уһалалга, үтэгжүүлгын намтар. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой газарай баяниинь гектар бүхэндэ тоологдохо малайнь олонһоо.

Зүгөөр ехэнхи ушарнуудта газарай ехэ багыень гансал талмайгаарнь тоолодог ха юм даа. Жэшээлхэдэ, али нэгэн ажахы абажа хэлэхэдээ, тэрэнэйшни газарынь ехэ даа гэдэг ушар ходо үзэгдэдэг. Теэд саарһан дээрэ бодожо үзэхэдэшни, ехэ газартай гүүлэдэг энэ ажахын газарынь даншье бага байшаха юм. Юуб гэхэдэ, эндэ хэдэн гектарынь баян гектартай ажахын нэгэндэшье хүрэхэгүй байдаг. Тиимэһээ хүн бүхэнэй мүнөө һанаха бодохо юумэн хадаа газарай үрэжэл, газарай хүсэн болоод байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй майн Пленумэй шиидхэбэринүүдэй гүнзэгы удхань эгээл энэ хэрэг—газарай үрэжэл үргэхэ гэһэн хэрэг мүн. Газарай шанар һайжаруулха мелиорациин үргэн программа зохёоходоо, Пленум болбол гектар газар бүхэнһөө тогтууритай баян ургаса абаха гэһэн гол зорилго дэбжүүлээд, энэ зорилгые дүүргэхэдэ хэрэгтэй бүхы юумые эрдэм ухаанай үндэһөөр хараалһан шуу.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ манай республикада КПСС-эй райкомуудай пленумүүд үнгэрөө. Эдэнэй дээрэ Центральна Комитедэй майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ тодорхой хэмжээнүүд хэлсэгдээ. Газар тухай иимэ эзэн ёһоор хоорэлдөөн юрэдөө үнихэнэй болоогүй һэн гэхэдэ болохо ха. Кабанскын, Хоринишье, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтыншье пленумүүд дээрэ нэгэ удхатай юумэн ходо тэмдэглэгдэдэг байгаа. Энэнь юуб гэхэдэ, манай газар юрэдоо муу бэшэ даа. Бэшүүрэй газарые Кабанскынхиһаа юугээрээ муу гэхэбши? Али Хориин газар Сэлэнгынхиһээ юугээрээ дутанаб? Юугээршье бэшэ. Тиимэ болоходонь ороохо таряа гектар бүхэнһөө ехэ бага абадаг байһаниие тэрэ газар дээрэ ажалладаг хүнүүдэй лэ оролдолгоор тайлбарилха хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта манай Буряад ороной таряашад жэл бүхэндэ тогтууритай ургаса хүлеэхэ аргагүй байһаниинь мэдээжэ. Уһа бороомнай хомор, ган гасуур болодог жэлнүүд олон. Иимэ байхада уһалагдадаг газараа үргэдхэхэ гээшэ юунһээшье шухала зорилго болоно. Эгээл энэ зорилго мүнөө партиина, советскэ, ажахын эдэбхигэдэй, хүдөөгэй мэргэжэлтэдэй гол анхаралые хандуулна.

Буряадай таряашад уһалууриин газар тарялан эрхилдэгээрээ хэзээ заяанай суутай бшуу. Россин Федераци соо уһалагдадаг газарайнгаа талмайгаар түрүү һууринуудай нэгэндэ байһамнай энээниие батална. Гэбэшье манай энэ заншалта дүй дүршэл үргэн дэлгэрээнгүй, зарим газарта оройдоо мартагдашаһаншье байха юм. Тэрэнһээ гадна уһалууриин газар тарялан эрхилхэ талаар мүнөөнэй эрилтэдэ таарамжатай заабаринууд гэжэ зохёогдоогүй байна. Тиигэжэ урданайнгаа һубаг ханаабуудые тоонгүй хаяжархёод, элинсэг хулинсаг аргануудаа голожорхёод, шэнэ юумэндэ хүсэд ороогүй байһан ушарнай ехэхэн тойбо болодог һэн.

КПСС-эй обком болон Министрнүүдэй Соведэй тусхай тогтоол абажа, уһалалгада анхарал хандуулагдаһанһаа хойшонхи һүүлшын хоёр жэл соо нилээд юумэн хэгдэжэ захалаа. Гүрэнэй зөөреэр уһалууриин барилга олон газарта хэгдээ. Тиихэдэ колхоз, совхозуудшье өөрынгөө зөөри, хүсөөр яһала юумэ хэжэ шадаха байһанаа харуулаа. Жэшээлхэдэ, Хяагтын аймагай «Родина», Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ гол горхо хаажа, нуур сөөрэм тогтоогоод, нилээд ехэ газар уһалдаг болоо. Эдэнэй бүхы гаргаһан гаргашань ашаг олзоороо бүрин харюулагданхай. Эдэ жэшээнүүдые ажахы бүхэн анхаралдаа абахаар байна. Гэбэшье мүнөө майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ гэхэдээ зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд гансал гүрэнэй ама хараад һуухаяа забдана. Иимэ ябадалай буруу байһаниинь райкомуудай олон пленумүүд дээрэ эрид шүүмжэлэгдэһэн байна. Гэбэшье энээн тухайда дахин хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, гансал гүрэнэй зөөри хүлеэгээд һууха гээшэ өөрынгөө арга боломжонуудые хүсэд хэрэглэхэгүй, шиидхэхэ асуудалнуудые унжагайруулха гэһэн удхатай болоно бшуу. Гүрэн ехэ зөөри гаргаха байһаниинь мэдээжэ, мүнөөшье гаргажа байна. Зүгөөр гүрэнэй зөөри, өөрынгөө арга боломжонуудые эблүүлжэ хэрэг бүтээгээ һаа, гектарайнгаа хүсэ дээшэлүүлхэ зорилгые шиидхэхэ болзороо бүри агшааха байна ха юмбибди даа.

КПСС-эй райкомуудай пленумүүд дээрэ яһала һайн хэмжээнүүд тодорхойлогдоо. Эдэ бүгэдые бэелүүлхэ гээшэ нэгэ үдэрэй, нэгэ жэлэй хэрэг бэшэ. Ехэхэн зөөри, хүсэ гаргаха, эдэбхи үүсхэл үргэхэ шухала. Иимэ байхада мүнөөдэрэй эгээ шухала зорилго хадаа хараалагдаһан хэмжээнүүдые дары бэелүүлжэ орохо хэрэг болоно. Эгээл энээн тухайда КПСС-эй Центральна Комитедэй майн Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ:

«Партиина, соведүүдэй, хүдөө ажахын ба уһанай ажахын органуудай зорилго юуб гэхэдэ, газар тарялан эрхилэлгын шанар улам һайжаруулха, эдлүүриин газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ, бүхы колхозууд, совхозуудай газар дээрэ ёһотой һайн гүрим хангахын түлөө, гектар бүриһөө элбэг баян, тогтууритай ургаса абахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл эмхидхэхэ, толгойлхо шухала».

Игэжэ гектар газарай сэн түргөөр хэн дээшэлүүлнэб—тэрээгээр лэ ажахы эрхилхэ шадабари тодоруулагдаха байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Хэлхеэ холбооной, телевидениин болон радио-дамжуулгын зэмсэгүүдые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1966 оной июлиин 18-да гаргаһан Указаараа СССР-эй хэлхеэ холбооной Министерствын предприятинуудай болон эмхи зургаануудай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаа.

Ленинэй орденоор—179 хүн, Ажалай Улаан Тугай орденоор 590, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор—2181, «Ажалай шэн габьягай түлөө» медаляар—1477, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар 1475 хүн шагнагдаа.

А. Н. Косыгин Гарольд Вильсонтэй хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Британиин промышленна хоёрдохи выставкэ Москвада болоһоной дашарамда Советскэ Союз ерэһэн Великобританиин премьер-министр Гарольд Вильсонтэй июлиин 18-да Кремльдэ уулзаба.

А. Н. Косыгин Г. Вильсон хоёр уласхоорондын байдалай зарим шухала асуудалнууд тушаа һанамжануудаа мэдэлсэжэ абаа.

(ТАСС).

ҮНДЭР ДЭЭДЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ

Хэлхеэ холбооной, телевидениин болон радио-дамжуулгын зэмсэгүүдые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хэлхеэ холбооной арба нэгэн хүдэлмэрилэгшэдтэ Ленинэй орден болон «Балта, хадуур» гэжэ алтан медаль барюулгатайгаар Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгобо.

(ТАСС)

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 170 (11156) | 1966 оной июлиин 20, среда | Сэн 2 мүнгэн

ИЮЛИИН 20—ВЬЕТНАМАЙ ҮДЭР

ДРВ-гэй ниислэл Ханой болон Хайфон городуудай захын һууринуудые американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй бомбодоһон, буудаһанһаа уламжалан, бүхы дэлхэйн арад зон ехээр зэбүүрхээ. Совет хүнүүд энэ гэмтэ муухай хэрэгыень уур сухалтайгаар буруушаана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вьетнамда американ сэрэгэйхидэй хэдэг гэмтэ муухай ябуулгануудта эсэргүү митинг Москвада Центральна телеграф соо болоо. Митингдэ хабаадагшад резолюци баталан абажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БААТАРЛИГ ВЬЕТНАМ, МАНАЙ ТАЛАРХАЛ ТААНАДТАА!

Москвагай олониитын түлөөлэгшэд Вьетнамай газар дээрэ Америкын империалистнуудай гэмтэ муухай аашануудые гаргажа байһаниие эрид буруушаажа, вьетнам аха дүүнэртээ энээнһээ хойшодоошье али болохо туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһанаа мэдүүлхын тулада июлиин 18-да Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо суглараа. Энэ суглаан Вьетнам тушаа Женевскэ хэлсээ баталһаар 12 жэлэй ойн гүйсэһэн уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан байха юм.

Митингдэ хабаадагшад Вьетнамай айлшад болохо Советскэ Союзда байгаа Вьетнамай Демократическа Республикын элшэн сайд Нгуен Ван Кинь, СССР-тэ байгаа Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын национальна фронтын саг үргэлжын түлөөлэгшэдые толгойлогшо Данг Куанг Минь гэгшэдые, мүн ДРВ-гэй элшэн сайдай зургаанай хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршалба.

Суглаанай президиумдэ нүхэд: А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. Г. Игнатов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Б. Э. Дымшиц, Н. А. Тихонов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн К. Е. Ворошилов, СССР-эй министрнүүд, комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, советскэ, партиина, гүрэнэй болон олониитын ажал ябуулагшад.

—«Баатарлиг Вьетнам мандаха болтогой!», «Вьетнам арад илаха юм!», «Совет-вьетнам арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!», «Вьетнамай патриодуудта алдар соло!» гэһэн хашхаралдаан болоно.

КПСС-эй МГК-гай секретарь В. Я. Павлов суглаа нээбэ. Аха дүү вьетнам арадта эсэргүү дайн байлдаае үргэдхэхэ гэһэн Америкын империалистнуудай гэмтэ муухай ааша дахинаа гаргажа байһан тухай сошордолтой мэдээсэл бүхы дэлхэйдэ тараба гэжэ тэрэ хэлээ. Ханойн болон Хайфоной оршон тойронии бомбодожо байгааша Вьетнамдахи дайн байлдаае шангадуулха гэһэн америкынхидэй политикые шэнээр гэршэлнэ. Тиигээд тэрэнь уласхоорондын оршон байдал ехэ түгшүүриитэй болгожо, бүгэдэ ниитын амгалан тайбан байха хэрэгтэ бүри ехэ аюул ушаруулна.

«Балта, хадуур» гэжэ Москвагай металлургическа заводой булад хайлуулагша, СССР-эй Верховно Соведэй депутат В. В. Клюев үгэ хэлэхэдээ, ниислэл хотын ажалшадай һанамжые тодоор элирхэйлэн мэдүүлбэ. Арадуудай эрхэ сүлөөе дарагша мүнөө үеын хэрзэгы хара золигууд болохо Америкын империалистнуудай хэжэ байһан жэгшүүритэ муухай аашануудые Вьетнамдахи дайн байлдаан гэршэлнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Вьетнам арад өөһэдынгөө илалтын үдэр һайндэрлэхэ юм гэжэ бидэнэр сохом этигэнэбди гээд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан В. В. Клюев мэдүүлнэ. ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин арад зондо хандалга соогоо энээн тухай тодо хурсаар хэлээ һэн. Тэмсэжэ байгаа Вьетнамда манай Эхэ ороной туһаламжа үзүүлжэ байһаарнь омогорхоноб!

«Гидропроект» гэжэ институдай главна инженерэй орлогшо, Социалис Ажалай Герой Н. А. Малышев үгэ хэлээ. Тиихэдээ Москвагай интеллигенци бүхы советскэ арадтаяа хамта Урда Вьетнамда США-гай дээрмэдэлгын ааша гаргажа, ДРВ-е бомбодожо байһыень шоо үзэн ехээр дураа гутана гэбэ.

Зүгөөр дайсанай хара һанал хэзээшье буруу һүрэхэ байха. Вьетнам арад бата найдамтай, үнэн сэхэ хани нүхэдтэй байна ха юм. Тэрэмнай, түбхын түрүүндэ, Советскэ Союз, социалис гүрэнүүд болохо байна бшуу. Бухарестдэ болоһон зүблөөн дээрэ абтаһан мэдүүлгэ соогоо социалис гүрэнүүд аха дүү вьетнам арадта улам ехэ туһаламжа үзүүлхээр эрид шиидэнги байһанаа, мүн ДРВ-гэй правительствын гүйлтатайгаар хандаха болоо һаань, өөһэдынгөө һайн дуратаниие Вьетнам руу эльгээхэ байһан тухайгаа мэдүүлһэн юм.

— Уран зохёолшо байһан тула Вьетнам ошоһон байгааб,—гэжэ Советскэ Союзай Герой Н. Н. Левченко мэдүүлбэ.—Уран зохёолшын зориг хатуу байха юм гэлсэдэг. Тиихэдэ би үшөө эхэ хүн байна гээшэб. Тиимэһээ тэндэ үхибүүдэй алуулаад хэбтэхые нюдөөрөө харахадаа, эхэ хүнэй эльгэ зүрхэн хүмэрингүй яахаб...

— Өөрынгөө Эхэ ороние абарха аршалхын түлөө тэмсэлдэ бодоһон арад зоной эрэлхэг зориг нугаршагүй хатуу байха юм гэжэ бидэнэр һайса мэдэнэбди. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ наһа бараһан, мүн гэмтэһэн, шархатаһан олон түмэн хүнүүдэй адхаруулһан улаан шуһан, эхэ хүнүүдэй зүрхэнэйнь эдэгэшэгүй шарханууд хадаа дайсанһаа үһөөгөө абахые эриһэн байгаа бшуу. Тиимэһээ гитлеровскэ сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэд сүүдлүүлээ һэн. Вьетнамда мүнөө адхаржа байһан шуһан дайсанһаа үһөөгөө абахые үнэнтэ зүбөөр эрихэ байна ааб даа.

ВЛКСМ-эй МГК-гай секретарь В. П. Трушин үгэ хэлэхэдээ, хэрэгтэй болоод байгаа һаань, Москвагай залуушуул бүхы совет эдир залуушуултаяа хамта, Вьетнам аха дүүнэр, хани нүхэдтэеэ гар гарһаа барилсан тэмсэхээр бэлэн байна гэжэ мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь халуунаар угтагдаһан СССР-тэ байгаа ДРВ-гэй элшэн сайд Нгуен Ван Тинь үгэ хэлээ. Тиихэдээ бүхы Вьетнам арадай үмэнэһөө совет арад зондо дайшалхы ёһоной талархалай гүнзэгы баясхалан хүргэһэн байгаа.

Америкын империалистнуудай хэһэн эзэрхэг түримхэй добтолго Вьетнамдахи оршон байдал ехэхэн түгшүүриитэй болгоод байна гэжэ эрдэмтэд мэдүүлбэ. Урда Вьетнамай улад зон америкынхидэй хэһэн эзэрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүүсэн, арба гаран жэлдэ баатарлиг шанга тэмсэл хэжэ байнхай.

Вьетнамда Холбоото Штадуудай хэжэ байһан дайн байлдаан дээрмэдэлгын, колониальна дайн болоно. Америкын сэрэгүүд хэдэн олон газар нютагуудые эзэмдэхын тулада, сүлөөрэлгын армида эсэргүүсэхын тулада Урда Вьетнам руу добтолон орожо ерээ. Теэд Америкын эзэрхэг түримхэйнэр эрид шанга тэмсэл хэхээр бодоһон манай арад зониие дараха аргагүй болоод байхадаа, тон хэрзэгы муухай арга зэмсэгүүдые хэрэглэдэг болонхой. Тиигээд тэдэнэр Хойтошье, Урдашье Вьетнамда үзэр бүри, час бүри ухэл гэмтэл ушаруулжа байнхай.

Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүсэхын тулада США авиаци болон флот хэрэглэжэ, дайн байлдаа үүдхэээд байна. Һаяхан США-гай президент Джонсоной захиралтаар Америкын эзэрхэг түримхэйшүүл ниислэл хото Ханой болон Хайфоной оршон тойронии бомбодохоор олон тоото самолёдуудые эльгээһэн байгаа. Бэеэ даанхай социалис гүрэн болохо Вьетнамай Демократическа Рес-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

ХУРА БОРООДО ҺААТАНАГҮЙ

Июль һара бороотой байжа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ехэ һаад хүргэбэ. Хэды бэрхэшээлтэй байбашье, Туранай совхозой хүдэлмэришэд үдэр сагаа миин үнгэргэнэгүй, бороогой зогсохо сагые һамбаашалжа, таримал ногоогоор силос дарана.

Июлиин 13-һаа Хойто-Горхон гэжэ газарта силосэй хоёр комбайн хүдэлгэгдэжэ захалһан. Трактористнууд Самбу Манданов, Александр Абушеев гэгшэд комбайнаа шадабаритайгаар хүдэлгэжэ, түрүүшын хэдэн зуун тонно силос дараха арга олгобо.

Хэршэгдэһэн ногоон һаалиин фермын газаахи траншей соо даргдана. Комбайнуудһаа гараһан ногоое хэдэн автомашинаар һаадгүй зөөнэ.

М. ОЛЗОНОЕВ.

УРГАСААР ХАРЮУЛАГДАХА

Сабшалангай газар ехэ. Онхоли, Хабаталин, Шартала, Вагатхан гэжэ газарнууд Аргадын совхозой ажа байха сабшалангынь гээшэ. Хура бороотой жэл үбдэг туламэ ногоон гарадаг.

Харамодоной малшад халуун намарһаа эхилээд нуга сабшаландаа наг шэбхэ зөөжэ тараагаһан. Гомбо Цыбиков, Будажаб Раднаев гэгшэд эндэ луговодоор ажаллана. Үбэлынь тошо халяагаад, хабартаа сабшалангаа уһалдаг.

Хабарһаа эхилээд зунай түрүүшын һара болотор хоёр насосно станци хүдэлөө. Харамодокой 300 гектар уһалаа.

— Би 1948 онһоо хойшо луговодоор ажалланаб. Энэ хугасаа соо нилээд юумэ харагдаа, үзэгдөө. Нуга сабшалангаа үрэжэлтэй һайн болгохын түлөө энэ жэлдэ горитойхон хүдэлмэри ябуулагдаа. Сабшалангай бүхы участогта үтэг хэгдээ. Энэ жэлдэ баян ургаса абаха дүүрэн арга боломжотойбди. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 15—20 центнер үбһэн абтаха бэзэ гэжэ һанагдана,—гээд Гомбо Цыбикович Цыбиков хөөрэнэ.

Тэрэнэй хэлэһэндэ этигэхээр. Юуб гэхэдэ, Гомбо Цыбикович хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, һанаһан зорилгоёо бэелүүлдэг хүн гэжэ Аргадынгаа совхоздо суутай.

Ажалдаа шалгаржа, арадтаа магтуулдаг энэ луговодой хэһэн бүтээһэн ажалыень тоолохо болоо һаа, барагдахаар бэшэ.

Р. БУДАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Баргажан.

НОГООНОЙ ГУРИЛ

Совхознай гахай олоор тэжээдэг. Тиимэһээ үнэ сэн багатай, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхын түлөө саг үргэлжэ оролдодог байнабди.

Нёдондо ногоо хэршэжэ, хатаажа гурил болгодог АБМ-64 тухэлэй тусхай машина абаһан байгаабди. Тэрэнээ мүнөө жэл тодхожо, хүдэлгэжэ захалаабди. Мүнөө 15 тонно ногооной гурил бэлдэгдээ.

Иимэ гурилай ашаг шэмэнь айхабтар ехэ. Яахадааб гэхэдэ, тэрээндэ ногооной бүхы каротин бодосынь үлэнэ ха юм. Шалгаад үзэхэдэ, 1 килограмм иимэ тэжээлдэ 200—280 грамм каротин бии гэжэ тодорхойлогдоо.

Хайшан гээд иимэ гурил бэлдэгдэнэб? Хээрын ногоо сабшажа, тэрэ доронь суглуулаад, энэ машина руу хэнэ. Ногоон хэршэгдээд, халуун агаараар хатаагдана. Саашаа тээрмэ руу орожо, гурил болоод гарана. Гурилынь саарһан мэшээг соо хэгдэжэ абтана. Халаан соо энэ машинаар 12—13 центнер гурил гаргагдадаг.

Байгша ондо манай совхоз адагынь 100 тонно иимэ гурил бэлдэжэ абахаар хараална.

В. РИПП,
Шергинскэ совхозой главна инженер.

ХОЁР ЕХЭ БАЯР

Ойдоп Танхарович Тагаров алдартай суута хонишон юм. Тэрэ гуша гаран жэлдэ хүдөө ажалда хүдэлжэ ябана. Энэ жэлдэ тэрэ 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлээд байна.

Ойдоп Танхаровичай аймагай хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ хэһэн габьяата ажалынь тон ехэ юм. Энэ алдарта габьяата ажалынь үндэрөөр сэгнэгдэжэ, правительство тэрэниие Ленинэй орденоор шагнаһан байна.

Ойдоп Танхарович Тагаровай түрэһөөр 50 наһанайнь ой Ленинэй орден абаһан энэ үдэртэйнь тудаба. Энээнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй райком, аймагай Соведэй гүйсэдком тэрэниие Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Совет засагай ашаар өөрынгөө хуби заяанда ушарһан энэ хоёр ехэ баярай үдэртэ Ойдоп Танхаровичи зон нүхэдөө урижа, ошоһон сагай урагшатай, урматайе дурдан, ерээдүйн гэрэлтэ һайхан байдал тухай зугаалан хөөрэлдэжэ сайлабад, амарбад.

Ж. БАДМАЕВ.

Хори.

Онохойн совхоздо арба гаран уһа сасадаг оньһото машина хүдэлнэ. Гурбадахи отделениин огородой газар тэдэнэй хүсөөр үглөөнһөө үдэшэ болотор уһалагдана. Зураг дээрэ: тракторист Николай Хорошунов туһалагша Николай Воробьевтой тарилгаяа уһалжа байна. А. ДЕРИГЛАЗОВАЙ фото.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэри хүсэндэнь хүргэе

УРГАСЫН НАЙДАМТАЙ ТУЛГУУРИ

Тарялан, сабшалан уһалжа, намаг налхи хатаажа, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса абаха талаар КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай республика дотор мелиоративна ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада нёдондоной энэ үеынхиһөө нилээд ехэ тарялан, сабшалан, бэлшээри уһалагдаһан, намаг газар хатаагдаһан байна. Теэд энэ ехэ хүдэлмэри мүнөө үе сагай эрилтэ хангажа үшөөл биранагүй.

Эдэ бүхы асуудалнууд һаяхан Улаан-Үдэдэ болоһон республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Уһанай ажахын управлениин харьяата ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон инженернүүдэй зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ. Эндэ уһалууриин системэнүүдэй управленинүүдэй начальнигууд, инженернүүд, «Бурводстройн» участогуудай начальнигууд, машинно-мелиоративна станцинуудай директорнүүд хабаадаһан байна. Зүблөөн дээрэ энэ жэлэй түрүүшын хахадта республика дотор хэгдэһэн мелиоративна хүдэлмэриин дүн согсологдожо, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Энэ асуудалаар Уһанай ажахын управлениин начальник **В. Г. Большаков** элидхэл хээ.

Тарялан, сабшалан уһалха хүдэлмэри Загарайн аймагта урагшатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Мүн Бэшүүрэй аймагай ажахынууд энэ жэлдэ мелиоративна хүдэлмэридэ анхарал ехээр табижа, шэнэ сөөрэм тогтоохо талаар оролдолго гаргана. Гансахан энэ аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо гурбадахи сөөрэм баригдажа байнхай.

Тиигэбэшье газар уһалха, мелиоративна бусад хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ дутагдалнууд али олон ушарна. Оронгын, Сэлэнгын, Хориин уһалууриин системэнүүдэй управлениин харьяата колхоз, совхозуудта тарялан уһалха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Илангаяа ургамалай ургажа байха үедэ уһалха хүдэлмэри урагшагүйдэнэ. Уһа сүршэдэг хүсэ ехэтэ машинанууд Баргажанай, Зэдын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта мууса ашаглагдана. Уһалууриин системэнүүдэй управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд уһанай газарта таригдаһан ургамалнуудай хойноһоо һайса харууһалга эмхидхэжэ, баян ургаса абаха асуудалда анхарнагүй.

Уһалууриин системэнүүдэй инженернэ барилгануудые саг үргэлжэ шалгажа, заһабарилжа, зүбөөр ашаглажа байха тушаа ажахынуудта анхарал бага табигдана. Энэ ушарһаа болоржо 8—10 мянган түхэриг сэнтэй түхеэрэлгэнүүд инженернэ эрилтын ёһоор харууһалагдажа шадагдаагүй дээрэһээ сагһаа урид гарһаа гаргагдашана бшуу.

Намаг налхи хатааха, шугы бургааһа, ой модо сэбэрлэжэ, шэнэ газар ашаглалгада оруулха хүдэлмэриин түсэб мууса дүүргэгдэнэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, «Бурводстройн» участогуудта хүсэ ехэтэ тракторнууд, экскаваторнууд орой нэгэ халаанда хүдэлгэгдэжэ, бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Мүн ой модо сэбэрлэхэ хүдэлмэриин шанар һайн гэхын аргагүй.

Ушар иимэһээ саашадаа эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхажа, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй эрилтэдэ хүрэхөөр ажаллаха, уһанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мелиораторнуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ саг ерээ.

Энээн тушаа үгэ хэлэһэн олон хүнүүд мэдүүлээ. «Бурводстройн» Түнхэнэй участогай инженер нүхэр Перетолчин үгэ абажа, ой модо сэбэрлэжэ, шэнэ газар элдүүрилхэ талаар һүүлэй арбаад жэлэй туршада ехэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар 11.5 мянган гектараар тарялан үргэдхэгдөө, үшөө 3-4 мянган гектар ой сэбэрлэжэ болохо гэбэ. Иигэжэ ашаглалгада оруулагдаһан газар түрүүшынгээ хоёр жэлэй туршада бүхы гаргашаяа харюулна. Зүгөөр ой модо сэбэрлэгдэхэдээ, поли хамгаалха зурууд модо орхигдоногүй, уһанай эрьеын захаархи шугы модо үлөөгдэнэгүй. Мүн хороор бургааһа үгы хэхэдээ, баһал энэ гурим баримталагданагүй гэжэ шүүмжэлээ.

Хойморой намаг налхи хатааха тушаа оло дахин хэлсэбэшье, тэрэнһээ үрэ гаранагүй, мелиоративна техникэ нэмэжэ үгтэнэгүй, проектнэ хүдэлмэри гэдэргэ татана гэжэ тэрэ хэлээ. Ядахын сагта урын уһанай малтажархиһан ханха жалгые жэгдэлхэ бульдозер байхагүй гэбэ.

— Республика дотор уһалагдадаг бүхы тарялангай 20 процентнь манай аймагта гээшэ,— гээд, Бэшүүрэй уһалууриин системэнүүдэй управлениин начальник нүхэр Пестерев үгөө захалба. —Теэд уһалууриимнай системэнүүд хуушарһан, инженернэ гуримаар һэльбэн заһагдаха болонхой.

Уһалууриин ханаабуудые татаха, заһабарилха талаар совхозуудта мүнгэ зөөри хараалагданагүй. Энэл шалтагаанһаа боложо, гурбан жэлэй урда тээ Бэшүүрэй совхоздо бүтээгдэһэн Ехэ-Гутайн сөөрэм ашаглагданагүй. Эндэ уһалууриин һубаг, ханаабууд татагданагүйха юм.

Ой модо сэбэрлэжэ, шэнэ газар ашаглалгада оруулха арга байбашье, хүсэ ехэтэ тракторнууд үсөөн, тэрээндэ гаргашалха горючи тон бага үгтэнэ. Энэ уршагһаа тракторнууд миин зогсохо баатай болоно гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Дээдэ эрдэмтэй мелиораторнуудые, шадабаритай бэрхэ механизаторнуудые һургажа, уһалууриин системэнүүдэй управленинүүдэй ажахынуудые өөрын кадрнуудтай болгохо асуудалда олон хүнүүд тогтоо. Мүн уһанай ажахынуудта бии болоһон хүсэтэ техникэ заһабарилха бааза байхагүй, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй мастерскойнууд манай тракторнуудые заһабарилхые арсадаг гү, али һүүлшын ээлжээндэ хэдэг заншалтай гэжэ хэдэн хүнүүд ажаглаа. Энээниие тэсэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, хабарай тарилгын эхилхэһээ урид тарялан уһалагдажа захална. Тиимэһээ уһанай ажахынуудай техникэ түрүүшын ээлжээндэ заһабарилагдаха ушартай байна бшуу. Энээн тушаа Хяагтын уһалууриин системэнүүдэй управлениин начальник нүхэр Агафонов, Хориин — нүхэр Батуев, Баргажанай — нүхэр Бутин, Оронгын—нүхэр Нечаев, Загарайн—нүхэр Трофимов болон бусад хэлэһэн байна.

Хабарай тарилгын урда тээ таряалангаа ундалуулжа үрдеэгүй дээрэһээ нилээд ехэ газар уһалагдангүй үлэнэ. Тиимэһээ таряалангаа намартаа уһалдаг болохо тушаа олон дурадхал ороо.

— Мүнөө жэл хоёр дахин ехэ тарялан намар уһалагдаха. Гансахан Онохойн совхоз 1000 гектар тарялан намар уһалха, —гэжэ нүхэр Трофимов мэдүүлбэ.

— Уһа сүршэдэг хүсэтэ машинануудые хүдэлгэжэ байха зуураа, нэгэ доро минеральна үтэгжүүлгэ сасалсаха хэрэгтэй,—гэжэ нүхэр Батуев дурадхаба.

— Ажахынуудые уһаар хангаха холын хараата генеральна системэ тодорхойлхо саг ерээ, —гэжэ «Бурводстройн» үрэмдэдэг худагуудай участогай начальник нүхэр Жуков тэмдэглэбэ.—Иимэ системын үгы дээрэһээ шэнэ фермэ барихадаа тэндэ уһан гараха гү гэжэ һонирходоггүй. Тиимэһээ ажахынууд ехэ хохидолдо ородог.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ— КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй болоһон жэлдэ бүхы түсэб даабаряа дүүргэжэ, уһанай газарһаа баян ургаса абахын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохо гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад шиидэбэ.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Газарай үрэжэл хүнэй оролдолгоһоо

НОГООН МҮНХЭДӨӨ ДОЛГИЛХОЛ

НОГООН хилэн мэтэ таряанай полинууд, нуга сабшалангууд эртын наранай элшэ доро, үглөөнэй һэбшээ һалхинда үргэһэ нойроо сэлмээн хэбтэһэн янзатай. Ажалша нүхэдэймнай хүсэл зоригоор һалбаржа байгаа тала дайда, тарялан дээгүүр хүбшын дууша хүхы шубуунай донгодохо соностоно.

Мотоциклнай үглөөнэй тунгалаг агаарые зура сохин гүйнэ. Эрдэнижаб Будаевич ямаршьеб өөрынгөө бодолдо эзэлэгдэшэнхэй, гүйлгэхэеэл мэдэнэ. Түмэр хүлэгэйнгөө дондороондо һуга доогуурнь һолжорһон буугаа ара нюрган тээшээ үе үе заһаад абана. Тээ хойнохономнай совхозой мелиоратор Дымбрыловэй мотоцикл таршагана. Сагдуул нарһаар, хуһан модоор һаншагтаһан Шанагын гозогорой хормойгоор гүйлгэлдэн, зориһон газартаа—Улаан эрье хүрэжэ ерэбэбди.

— Бүри колхоз байхада хаалта барихаар һанаашалагдаһан аад, гаргаша ехэтэйгээр тухайлагдажа, хүтэлбэрилэгшэдые тунхарюулһан газарнай энэл даа,—гээд Эрдэнижаб Будаевич Улаан эрьеһээ доошо зааба.— Теэд эндэмнай, нээрээшье ехэ гаргаша хэрэгтэй ха. Зуун табяад метр утатай, нилээд үндэршье хаалта баригдаха ушартай болоно.

— Дурадхадаг газартнай хаагуур бэ?—гээд, гэнтэ Дыбрылов асууба.

— Эндэһээ үгсөөд, хоёр зуугаад метрэй газарта. Тэндэнь хаалта бодхоходо ехэл зохид.

—Зүүн хадаһаа наашалһан хушуун ерээдүйн хаалтын ехэнхи хубинь боложо үгэхэ. Хушуунай үзүүрһээ боори хүрэтэр оройдоол табяад метр утатай хаалта бодхохо болоно. Нам тэгшэ, ёһотойл нуур-сөөрэм тогтоохо газар гэжэ һанагшаб, уһанда эдюулжэ нурахагүй, хүрьһэ шоройньшье шэлдэн,—гэжэ Эрдэнижаб Будаевич хэдэн жэлдэ һанаагаа эзэлһэн бодолоо хөөрэжэ эхилнэ.

Шагнаһаар байтарни үргэн гэгшын нуур урдамнай мэлмэржэ, тарялан, бэлшээри, нуга сабшалан тээшэ ханааб һубагуудаар уһан харьялан урдажа, ган гасуур гээшые мэдэхэгүй саг үзэгдэнэ. Ушар ёһыень һайн мэдэхэ, олон удаа шэбшэжэ үзэһэн юумэн тухайгаа ажалша хүнэй хөөрэхэдэл, иимэ тодоор мэдэрэгдэхэл байгаа ёһотой.

Энээнэй һүүлээр хэды хоноод байхада Бэшүүрэй совхозой коммунистнуудай нээмэл суглаан зарлагдажа, партиин ЦК-гай майн Пленумэй дүнгүүд тухай хэлсэгдэжэ, нютагайнгаа газар үрэжэл һайнтай, уһалууряар ядамаргүй болгохо асуудалаар ехэхэн хөөрэлдөөн болобо. Тэндэ Эрдэнижаб Будаевич үгэ абажа, Шанага гол дээрэ хаалта бариха дурадхал оруулаад, тэрэнэй хэр зэргэ ашагтай байха тухай тодоор баримталан хэлэбэ. Суглаашад тэрэнэй дурадхал халуунаар дэмжэжэ, Шанага гол дээрэ сөөрэм бариха гэһэн тогтоол абтаба.

Ажалдаа бүхы һаналаа табижа оролдодог энэ хүмнай Бэшүүрэй совхозой хоёрдохи отделениин луговод Эрдэнижаб Будаевич Санжицыренов гээшэ.

Санжицыренов хэдэн жэлэй урда луговодоор ажаллахаа хүсөө һэн. Нуга сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ гэжэ тэрэ нилээд оролдоһон юм. Тэрэнэй даажа абаһан Шанагын сабшалан түргөөр һайжараа. 1964 ондо суг хүдэлдэг луговод Цыбудеевтэй 320 гектар дээрэһээ гектар бүриин 23,5 центнер үбһэ хуряаһан юм. Ган гасуур нёдондо жэл энэ сабшалангайнь гектар бүриһөө 16 центнер үбһэн абтаһан байна. «Уһан лэ багадаа даа» гэжэ Эрдэнижаб Будаевич мүнөөшье бололтор гэмшэдэг юм. Тиихэдээ Шанага гол дээрэ хаалта заатагүй бодхохо хэрэгтэй гэжэ тэрэ өөртөө шиидхээ һэн. Партиимнай ЦК-гай майн Пленумэй тогтоол луговодой сэдьхэлдэ ямар дүтөөр хүлеэн абтааб даа!

Мүнөө жэл Эрдэнижаб Будаевич дааһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 20 гаран центнер үбһэ хуряахаар шиидээ.

— Газар манай ёһотойл баялиг гээшэ. Тэрээндэ эзэн ёһоор хандажа, хүлһөө гамнаагүй һаа, тэрэ ашаг шэмээ хүнүүдтэ дэлгэдэг юм даа. Партимнай мелиорациин талаар зохид шиидхэбэри абаа гээшэ,— гээд тэрэ хөөрэнэ.

Үбһэ тэжээлээ бэлэдхээд, таряан далайн халюуран долгилходо луговод Эрдэнижаб Будаевич ажалдаа сэдьхэлээ ханаад һуушадаггүй, хуушанайнгаа мэргэжэлдэ бусажа, һамбаа забһартаа дарайшатар заһажархиһан комбайнаа жолоододог юм. Үнгэрэгшэ жэл «С-6» комбайнаараа 435 гектар таряа хадажа, совхоз соогоо түрүү зэргэ эзэлжэ, ВДНХ-да ошожо ерээ һэн.

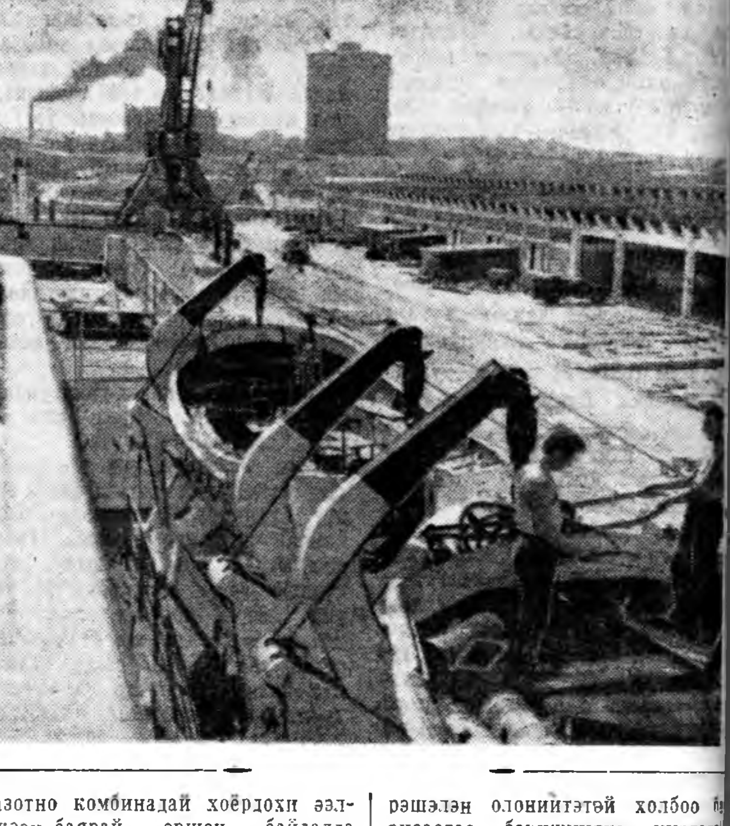
Иимэ эзэтэй дайда үшөөшье үрэжэл һайнтай боложо, таряан далайгаар, шэмэтэ ногоогоор мүнхэдөө долгилхол.

Д. ТОГОШИЕВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Гаванада совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар болон проек... тээр томо загаһанай порт байгуулагдажа байнхай. Томо т... гэлдэр хүсэтэ крануудтай, 10 мянган тонныи холодильн... гуудтай, скиладуудтай, суднануудые заһабарилдаг маст... скойнуудтай суднануудай тогтодог газарнууд ашаглалга... үгтөө. Захиргаанай байшангай, бүлүүрдэлгын станциин, к... тельнын барилга дүүргэгдэхэеэ байнхай. Зураг дээрэ: загаһ... най портдо.

ТАСС-ай фотохронико.

Һайндэрэй урда тээ

ВАРШАВА. Польшын национальн-сүлөөрэлгын комитедэй манифестын доодо таладань 1944 оной июлиин 22 гэһэн too байдаг. Шэнэ арадай Польшын байгуулагдажа, ороной түхэл шэнжые үндэһөөрнь хубилгаһан шэнэдхэлгэнүүдэй эхилһэн үдэрһөө хойшо 22-дохи жэлэй ой тэмдэглэгдэхэеэ байна.

Ехэ баясхаланта һайндэр болоһон энэ ойдо ороной ажалшад бэлэдхэжэ байнхай. Варшава болон бусад городууд һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнэ. Предприятинууд болон эмхи зургаануудта, һургуулинууд болон дээдэ һургуулинуудта баярай үдэшэнүүд, мүн концертнүүд үнгэргэгдэнэ.

32 миллион тоото поляк арад һэргэн, хүгжэлтынгөө үдэрые ажалай илалтануудаар угтажа байна. Жэлдээ 100 миллион тонно металл таргадаг байхаар проектын ёһоор хараалагдаһан алюминиин шэнэ завод Кониндо хүдэлмэрилжэ эхилээ. Пулавска азодой комбинадай хоёрдохи ээлжээн хүдэлжэ ороо, Остроленкэдэхи целлюлозно-саарһанай комбинат ашаглалгада үгтөө.

* * *

Вислэ мүрэнэй тоё һайхан байгаалитай эрье дээрэхи Пулава гэжэ городто Европодохи тон томо азотно комбинадай хоёрдохи ээлжээн баярай оршон байдалда ашаглалгада үгтөө. Кендзежин, Тарнув болон Освенцимдэхи Польшын химиин томо предприятинуудай мүнөө гаргадагай шэнээн азотно үтэгжүүлгые энэ предприяти гаргаха байна.

Ашаглалгада үгэлгын ёһолол дээрэ комбинадай олон мянган тоото коллективтэ хандан, Б. Гомулка үгэ хэлээ.

Анхандаа хүн зоной ябадаггүй Родопуудта байһан Выча мүрэн дээрэ Болгаридахи эгээн хүсэтэй электростанцинууд баригдажа байнхай. Мүнөө «Кричим» гэжэ ГЭС-эй барилга түлэг дундаа хэгдэжэ байна. Хүдэлмэришэд болон инженернүүд өөһэдынгөө ажалай амжалтануудые Болгариин Коммунис партиин болохоёо байгаа IX съездын хүндэлэлдэ зорюулна. Зураг дээрэ: «Кричим» гэжэ хаалта барилга.

БТА-гай—ТАСС-ай фото.

Нютагай засагай органууд арадайнгаа үмэнэ тоосоно

ГАВАНА. июлиин 17-до ороной түүхэдэ анха түрүүн бүхы Куба дотор олониитын суглаанууд боложо, нютагай засагай органууд хэһэн хүдэлмэри тухайгаа хүн зоной үмэнэ тоосоогоо хээ.

Орондо угаа шухала удха шанартай энэ хэмжээ ябуулгада бэлэдхэл хэлгэдэ зорюулан, олон материалнуудые Кубын хэблэл толилһон байна. Нютагай засагай органуудай зорилгонууд, тэдэнэй байгууламжа болон партийна организацинуудтай байгуулдаг харилсаан тухай Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, эмхидхэлэй асуудалнуудай талаар ЦК-гай секретарь Армандо Харт Давалос ехэ статья «Гранма» газетэдэ толилоо.

Тоосоото суглаанууд хадаа захиргаанай органуудай хүдэлмэрие шэнжэлхэ, сэгнэлтэ хэхэ, тэрэшэлэн олониитэтэй холбоо б... рисаагаа бэхижүүлхэ үүргэтэ... Энэ хадаа орон дотор хи револ... ционно засагай эмхидхэлэй ба... гууламжые тогтонижоруулха т... лаар тусгаар шухала алхам б... лоно. Нютагай засагай органу... тай партийна хүтэлбэриин бай... гуулха харилсаанай асуудал туха... хэлэхэдээ, Армандо Харт нигэз... онсолон тэмдэглээ. Нютагай зас... гай органуудай хүтэлбэрилэгшэд... захиргаанай талаар шадабарита... байха гээшэ эдэ органуудые бэх... жүүлхэ шухалын шухала нүхэс... болоно, тиимэһээ партийна орг... нууд тус тушаалнуудта эгээн ... шадабаритай, хүнэтэй хүнүүд... шэлэн абаха ёһотой.

Румынида ургаса хуряалга түлэг дундаа

БУХАРЕСТ. Румыниин гүрэн... хүдөөгэй ажахынуудай болон ко... перативуудай полинууд дээрэ ш... ниисэ һайнаар ургуулагданхай... Мүнөө тэрэнэй хуряалга түл... дундаа. Хэблэлэй мэдээнүү... ёһоор, бүхы орон дотор тариг... һан шэниисын талмайн хахад ш... хуугайнь ургаса хуряагдаад бай... на. Зарим урда талын районууд... таряа хадалга түгэсхэгдөө. Т... хөлөө энэ хүдэлмэри эгээн лэ б... гонихон болзор соо—10—12 ү... рэй турша соо хэгдэһэн.

(ТАСС).

ХУДАЛДАН АБАГШАДАЙ АША ТУҺАДА

РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министр Д. В. ПАВЛОВАЙ хөөрөөн

Магазинууд болон столовонуудта хүн зониие хангалгые яажа һайжаруулхаб? Түрүү дүй дүршэлые, мүн ажал эмхидхэлгын түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой олонхи мэргэжэлтэд иигэжэ тоолоно. Энэ асуудалаар өөрынгөө һанамжа хэлэхыень РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министр Д. В. Павловые ТАСС-ай корреспондент гуйһан байна.

Худалдаа наймаанай материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхын, нарижуулан һайжаруулхын тулада гүрэн ехэ мүнгэ зөөри һомолно гээд нүхэр Павлов хэлээ. Энэ зорилгоор таба хахад миллиард түхэриг табан жэлэй турша соо орон дотор гаргашалагдахаар тухайлагдана. 316 мянган хүдэлмэрилэгшын һууритай шэнэ магазинууд город, тосхонуудта баригдаха. Столово, ресторан, кафе болон закусочнануудай too 55 мянгаар олон болохо. Нэлэнхы наймаанай баазануудай too нилээд олоор нэмэхэ байна.

Шэнэ предприятинуудые барихын, хуушануудые шэнэдхэн һэльбэхын хажуугаар, мүнөө бии байһан магазинууд болон столовонуудай арга боломжыень шадамараар хэрэглэхэ гээшэ нилээд ехэ удха шанартай. Энэ талаар Воронежой худалдаа наймаанай организацинууд эрхим жэшээ харуулна. Эндэ эд бараа нээмэлээр табидаг тусхай магазинууд олоор байгуулагданхай, захил абажа, эд бараа гэртэнь абаашажа үгэхэ хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Худалдаа наймаанай болон технологическа түхеэрэлгэнүүдые воронежойхид эгээн лэ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэнэ.

Воронеж—областной центр юм. Иимэ городууд Россин Федераци дотор үсөөн бэшэ ха юм. Теэд Воронежой худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд ондоо городуудайхидал адли аб адли эрхэ байдалтай. Тэрээндэ ямаршье булюу эрхэ олгогдодоггүй. Воронежой худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд бусад городуудтахи өөһэдынгөө ханинар шэнги зарим бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха зэргэтэй бололог. Үүсхэлтэйгээр ажаллаһанайнгаа ашаар худалдаа наймаанда үзэгдэдэг хэдэ хэдэн дутагдалнуудые зайсуулжа, һайн үрэ дүн туйладаг болоо. Горькиин, Краснодарай, Рязаниин, Волгоградай, Псковой худалдаа наймаанай организацинуудай ажал ябуулгые мүн лэ һайшаахаар байна.

Эдэ бүгэдэ тоосоо хэхэдэ шухала болодог юрын тоонууд бэшэ юм. Иимэ онол арга хэрэглэхэдэ экономическа талаараа ашагтай туһатай байдаг. Эдэ бүгэдэ магазинуудые техническэ талаар хангалгын гаргашые хороохо арга олгоно. Жэшээлхэдэ, багсалагдаһан эд бараан хүн зондо юумэ худалдалгые хоёр-гурба дахин түргэдхэхэ.

Россин Федерациин хоёр хахад мянган магазин эдеэ хоолой зүйлнүүдые хүн зоной гэртэнь абаашажа худалдаха хүдэлмэри эмхидхээ. Гурбан һара бүхэндэ иимэ аргаар 560 миллион тухай түхэригэй хилээмэн, һүн, овощ, үндэгэн болон бусад продуктнууд худалдагдана. Хүн зониие хангаха иимэ онол аргануд Воронеж, Омск, Волгоград болон Ростовто бусад городуудайхида орходоо һураггүй һайнаар хэрэглэгдэнэ. Һү гэртэнь абаашажа худалдалгын хэмжээнэй талаар эдэ городууд Москва болон Ленинградые ахижа гаранхай.

Омскын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлдэ анхарал хандуулхаар байна. Тэдэнэр арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, хилээмэ болон һү гэртэнь абаашажа худалдалгые, нёдондонойхитой сасуулбал, хоёр дахин ехэ болгохо гэжэ шиидхээ. Эндэ һү, хилээмэ абаашажа үгэдэг хүнүүдтэ тус тус районуудые даалгажа үгөөд хүдэлмэреэ эхилһэн байна. Омскынхид тон зүбөөр һанамжална: эдэ зүйлнүүдые тусхай сагта хододоо абаашажа үгэдэг байлгые туйлаха гээшэ угаа шухала удха шанартай. Имагтал иимээр эмхидхэгдээд байгаа һаа, худалдаа наймаа эмхидхэхэ энэ түрүү онол арга хүн зоной зүгһөө дэмжэгдэхэ, тиимэ болохолоороо, саашадаа хүгжэхэ байна.

Посылкаар эльгээжэ наймаа эрхилэлгэдэ ехэ анхарал хандуулхаар. «Роспосылторг» жэлэй турша соо дүрбэ миллион посылка эльгээдэг. Энэ тон бага гээшэ. Эгээл иимэһээ жэлдээ дүшэ миллион хүрэтэр посылка эльгээжэ шадаха хэдэ хэдэн томо баазануудые табан жэлэй турша соо бариха гэжэ шиидхэгдээ. Тиигээд байбал, ороной тус тус районуудһаа хүдөөгэй ажалшадһаа ороһон захилнуудые һураггүй һайнаар, түргэнөөр хангаха аргатай болохо.

—Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ ямар хубилалтанууд болохоб?

Россин Федераци дотор таби миллион хүн табан жэлэй һүүлшын жэлдэ столовонуудай зүгһөө хангалгые хэрэглэдэг болохо гээд министр хэлээ. Тиимэ болохолоороо,ниитын эдеэ хоолой предприятинууд арадай ажахын ямаршьеб тусхай һалбаринь болоно.

Дүй дүршэлыень үргэнөөр дэлгэрүүлхээр олон столово РСФСР дотор мүнөө бии. Энэ хадаа Ивановска, Костромской, Брянска областьнуудай, Ногинск городой бүд нэхэгшэдые хангадаг олон столовонууд болоно. Эдеэ шаналгын шанар һайжаруулхые эрмэлзэн, ресторнуудайхи шэнги олон янзын эдеэ үдэр бүхэндэ нэгэн доро бэлэдхэхэһээ эдэ столовонуудай түрүү хүдэлмэрилэгшэд арсаһан байна. Кухнинуудайнь техникээр дутамагаар хангагдаһан, эдеэ шанагшад үсөөнтэй юрын столовонуудта 15—20 ондоо янзын эдеэ нэгэн доро бэлэдхэхэдэ таарамжатай бэшэ гэжэ мүнөө мэдэрэгдэнхэй. Үдэр бүхэндэ хоёр ондоо янзын нэгэдэхи, турба-дүрбэ янзын хоёрдохи блюдэнүүдые бэлэдхэхэдэ болоно. Зүгөөр иимэ түхэлэй эдеэ үдэр бүхэндэл дахин дахин дабтангүйгөөр, һайн шанартайгаар шанаха хэрэгтэй.

Хүдэлмэришэдэй столовонуудта комплексно обедүүдые шууд нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Иимэ обедэй сэн 25—30 мүнгэн хүрэтэр хямдаруулжа болохо гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Гэрэй кухнинуудай too республика дотор ойрын жэлнүүдтэ хоёр дахин олон болгогдохоор хараалагдана. Мүнөө мянга гаран иимэ кухни бии. Эдэ кухнинууд суутай болонхой, тэдэнэй туһаламжые хүн зон дуратайгаар хэрэглэдэг.

—Худалдаа наймаанай материально-техническэ баазые хүгжөөхэ программаһаа хэдэн too хөөрэлдөөнэйнгөө эхиндэ та дурдаһан байнат. Шэнэ гэр байрын проект зохёоходоо худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой эрилтэ хэрэглэмжын хэр зэргээр хараада абтадаг тухай хөөрэжэ үгыт?

Эрхим һайн худалдаа найм... най байшангууд, столовонууд, р... торанууд Россида һүүлэй ж... нүүдтэ яһала олоор баригдаа г... нүхэр Павлов харюусаа. Гэбэш... худалдаа наймаан архитект... нүүдтэ горитой эрилтэ табиһа...

Жэшээлхэдэ, гэрэй кухни... дые абаад үзэе. Юрэнь тэдэ... эдэ гэрнүүдэй нэгэдэхи дабх... нуудта нэгэ-хоёр квартира ү... дэг. Энэ хадаа тус гэрнүүдэй ... зондо угаа таарамжагүй бай... Теэдшье кухнинуудай юрын кв... тиранууд соо «байрлахада» т... рүүгүй. Тиимэһээ байрын г... нүүдэй типовой проектнүү... зохёоходоо зохихо вентиляци... гидроизоляцитай, машинану... дүтэлжэ ерэхэ харгытайгаар гэр... кухнинуудай байра баригда... ушартай.

Хүн зоной эд бараа өөһэдөө ... лэжэ абадаг магазинуудай типов... проект барилгашад болон худ... даа наймаанда үшөө үгы байһа... Эдэ магазинууд байрын гэр ... түхеэрэгдэһэн аад, мянган ... бэлжэн метрһээ бага бэшэ, 25-... 30 метр үргэнтэй, зосоогуураа ... хана тулгагүй залтай байха ю...

«1000 мелочей» гэжэ магаз... нууд ехэ суутай болонхой. Ии... предприятинуудые Агуухэ Окт... риин табин жэлэй ой хүрэ... республикын томо город. бүхэн... нээхээр хараалагданхай.

Худалдаа наймаанай болон ни... тын эдеэ хоолой предприятину... дай хүдэлмэри һайжаруулха т... шэ нютагай Соведүүдэй, про... союзуудай, проект зохёогшо... худалдаа наймаанай хүдэлм... лэгшэдэй хамтын хэрэг бол... гээд нүхэр Павлов үтынтөө т... хэлжэ хэлээ.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

ҮҺЭ ҺАЙХАНТА ҮНЭГЭН

Витимэй коопзверопромхозой ангай фермэдэ 350 халтар хара үнэгэд тоологдоно. Мүнөө жэлдэ үнэгэдынь гурба-гурбан гүлгэ гаргаа. Ан үсхэбэрилэгшэдэй оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар абтаһан гүлгэнүүдынь хоролтогүйгөөр ехэ болгогдожо байха юм.

Ан үсхэбэрилэгшэд Прасковья Петрова, Евгения Шашина гэгшэд харууһалдаг үнэгэдһөө олон гүл абаһаараа шалгарна.

Энэ жэлдэ үнэгэнэй 1000 гаран арһа гүрэндөө тушааха. Тэрэнь Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойдо бариһан бэлэгынь болохо байна.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ СЛЁТ

Яндала гэжэ ой модогой горхоной эрьедэ аймагай пионернүүдэй слёт болоо. Найман жэлэй болон дунда һургуулинуудай эрхим отрядууд дружинануудайнгаа жэл соо хэһэн хүдэлмэри тухай слёдто элидхэбэд. Удаань пионернүүд спортоор, уран һайханай самодеятельностиин талаар, мүн конкурсдо хабаадалсан, өөһэдынгөө хүсэ шадал, бэлиг шадабариие харуулһан байна.

Спортын мүрысөөнүүдтэ Эгэтын адагай пионернүүд түрүү һуури эзэлбэ. Тэдэнэр волейболоор, комбинированнэ эстафетэдэ, шатар наадалгаар, бэрхэшээлые дабалгаар илаа. Самодеятельностиинь артистнар амжалтатайгаар наадаба.

Слёт дээрэ Гүндын хүүгэд хоёрдохи, Можайкын пионернүүд гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

ҺАЙШААЛТАЙ ЗАНШАЛ

Нарһатын Соёлой байшангай харалгын зал хэзээ бүхэндэ хүн зон олонтой, тэндэ ямар нэгэн баярай зугаа хододоо боложо байдаг. Һайхан сэсэгүүдые табиһан столой саана сельсоведэй, эхэнэрэй соведэй, аймгүйсэдкомой, ниитын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, залуу аба, эжы, мүн тэдэнэрэй түрэл садан, нүхэдынь һуунад.

Гараһан нарай үхибүүдэй түрэһэн тухай гэршэлэлгэ барюулга эндэ заншал болонхой. Аймагай түбтэ тиимэ һайндэр һаяхан болоо. Үхибүүдэй түрэлхид Цыбикжаповтан, Пурбуевтан, Белобородовтон, Князевтан хүбүүтэй, басагатайнууд болоһоной гэршэлгэ болон дурасхаалай бэлэгүүдые абабад.

Гэршэлгэ барюулхадаа сельсоведэй депутат нүхэр Пунцуков үгынгөө түгэсхэл дээрэ иигэжэ хэлэбэ: «Хүүгэдтнай золтой жаргалтайгаар ехэ боложо, ажалда, эб найрамдалда, Агуухэ Эхэ орондоо дуратай, үнэн сэхэ хүнүүд боложо ябаг лэ»—гэбэ.

В. БАЙБОРОДИН.

ИЮЛИИН 20— ВЬЕТНАМАЙ ҮДЭР

БААТАР ЗОРИГТО АРАД ИЛАХАЛ

БААТАРЛИГ ВЬЕТНАМ, МАНАЙ ТАЛАРХАЛ ТААНАДТАА!

(Үргэлжэлэл. Эхининь 1-дэхи хуудаһанда)

[illegible]бликада эсэргүү Америкын империалистнуудай хэжэ байһан һүйхэрэй муухай дайн байдалан хадаа Вьетнам тушаа 1954 ондо Женевскэ хэлсээе болон уласхоорондын [illegible] бүдүүлигөөр эбдэһэн ушар болоно.

Эхэ ороноо аршалан абархын түлөө америкын империалистнуудта эсэргүү тэмсэл хэхэдэ, вьетнам арад аха дүү совет арадай зүгһөө [illegible] туһаламжа абажа байна. Советскэ Союзай правительство хадаа Америкын империалистнуудай Вьетнамай талаар ябуулжа байһан политикэ [illegible] буруушааһан, вьетнам арадай [illegible].

Советскэ Союзай, мүн бэшэшье [illegible] социалис гүрэнүүдэй [illegible] вьетнам арадай зоригые бадаруулха [illegible].

Эхэ ороноо аршалхын түлөө Америкын империалистнуудта эсэргүү [illegible] Советскэ Союзай Коммунис партиин, правительствын, бүхы арад [illegible].

Удаа тээнь СССР-тэ байгаа Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын национальна фронтын сагаа үргэлжэлүүлэгшэдэй [illegible] Данг Куанг Минь [illegible].

Урда Вьетнамай арад зон Женевскэ хэлсээнүүдые [illegible] 12 жэл соо [illegible] Америкын эзэрхэг түримхэйшүүл Женевскэ хэлсээе [illegible].

вьетнам арадай үнэнтэ зүб тэмсэл дэмжэн талархажа байһан заңгаараа гээд Данг Каунг Минь тэмдэглэбэ.

Вьетнамай асуудал тушаа Советскэ Союзай эрид шиидэнги хараа болоод тухай Вьетнам тухай асуудал тушаа КПСС-эй XXIII съездын гаргаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй. Мүн энээн тухай КПЧ-гэй XIII съезд дээрэ нүхэр Брежнев, МНРП-гэй XV съезд дээрэ нүхэр Шелепин хэлэһэн байна. Тиигээд иимэ хараа болон баримталан, бүхы совет арад Вьетнамай арадта халуун туһаламжа үзүүлжэ байһаа байна.

Суглаанда хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар шиидхэбэри баталан абажа, тэрэн соогоо ДРВ-гэй газар нютагуудые бомбодоходо энэ дары болихыень, мүн тэрэшэлэн Урда Вьетнамда эзэрхэг добтолон оролгые зогсоохо, Вьетнамай газар нютагһаа [illegible] сэрэгүүдые гаргажа абаашаад, 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдэй шууд дүүргэлтые США-гай правительствһаа шангаар эриһэн.

Вьетнамда Америкын эзэрхэг түримхэйлдэй хэжэ байһан гэмтэ муухай [illegible].

Варшавска договорто хабаадагшад гүрэнүүдэй Бухарестдэ болоһон зүблөөнэй Вьетнам тушаа гаргаһан мэдүүлгые совет арадай халуунаар һайшаан дэмжэнэ гэжэ шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ. ДРВ-гэй правительствын гуйлтатайгаар хандаа гээшэ һаань, бэшэ социалис оронуудай арадуудтай хамта совет хүнүүд Вьетнам руу [illegible] Америкын империалистнуудай [illegible] добтолгые [illegible] вьетнам арадта туһалхаар бэлэн байна.

США болон тэдэнэй туһамаршад Вьетнамда диилдэхэһээ ороохоо ондоо юумэ үзэхэгүй! Вьетнам арадай үнэнтэ зүб хэрэг мандахал! Бүхэлдэ Вьетнам газар [illegible] эзэрхэг түримхэйшүүлэй тонилхонь лабтай! Москвагай олониитэн түлөөлэгшэдэй [illegible] Вьетнамай аха дүүнэртэ совет хүнүүдэй талархажа байһан [illegible] болобо. Совет болон вьетнам арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, мүн [illegible] хэзээдэ мүнхэ байха юм!

Советскэ Союзай парти, правительство болон арад зон бүхэлээ [illegible]

Фронтһоо ерэһэн мэдээнүүд үсөөхэн үгэтэй байдаг. Урда Вьетнамай Сүлөөрэлгын армиин ба Вьетнамай Демократическа Республикын Арадай армиин сэрэгэй мэдээсэлнүүд эгээл тиимэ үгэ үсөөнтэй аад, тодорхой юм: США-гай тэды самолёдууд унагаагдаа, тиимэ городууд болон хүдөө тосхонуудта Америкын бомбардировщигуудай добтолго сарагдаа, тиимэ районуудта Америкын сэрэгэй подразделенинүүдтэ сохилто үгтөө гэхэ мэтэ... Гэбэшье эдэ үсөөхэн үгэтэй мэдээсэлнүүдэй саана вьетнам арадай гайхамшагта баатаршалга, Эхэ орондоо тэрэнэй хизааргүй дуратай байһаниинь, Америкын империалистнуудай эзэрхэг түримхэй добтолгоһоо эрхэ сүлөөгөө, бэеэ даанхай байдалаа шууд сэхээр хамгаалха барагдашагүй ехэ хүсэл зориг харагдана. Вьетнам арадай габьяа ойлгохын тула хоёр оронии бага зэргээр сасуулхал хэрэгтэй юм. Хойтошье, Урдашье Вьетнам болбол Америкын Холбоото Штадуудһаа газарайнгаа талаар 30 дахин бага байна. Вьетнамай хүн зон США-гай хүн зонһоо зургаа дахин үсөөн юм. Хэрбээ эдэ хоёр гүрэнүүдэй экономическа хүсыень сасуулха болоо һаа, капиталис дэлхэйн энэ агууехэ орон Азиин бишыхан оронһоо булюу ехэ гэжэ харагдаха байха. Гэбэшье вьетнам арад Америкын империалистнуудһаа булюу хүсэтэй гээшэ. Энэ хүсэниинь шиидхэхы удхашанартай. Энэ булюу хүсэниинь юуб гэхэдэ, Индохитадтахи энэ ороной арад эршэ зоригоороо хүсэтэй юм, тэрэ хадаа үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсэнэ, тиимэһээ тэгшэ бэшэ хүсэнэй энэ тэмсэлдэ тэрэ илажа ябана.

США-гай оборонын министр Роберт Макнамар Вьетнамда Пентагоной хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй добтолгын хэмжээндэ хабаатай зарим тэды мэдээсэл һаяхан хэбэ.

Урда Вьетнамда Америкын сэрэгшэдэй тоо 300 мянгада дүтэлжэ байна, тиихэдэ бүхы Зүүн-Урдахи Азида 350 мянган хүнһөө үлүүлээ. Эндэ 1700 вертолет элсүүлэгдэнхэй. Гадна эндэ Америкын 1800 истребитель болон бомбардировщик бии. Вьетнамай эрье шадар США-гай далайн-сэрэгэй флодой корабльнууд таһалдангүй иишэ тиишээ һүндэлнэ. Тиимэ дээрэһээ мүнөө Индохитадта Холбооото Штадуудай түйлай ехэ сэрэгэй машина хүдэлжэ байна. Теэд энэ машинын хүдэлһэнэй үрэ дүнгүүд Америкын стратегинүүдэй хүлеэһэн дүнгүүдһээ тад ондоо байшоо.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада Урда Вьетнамда Америкын сэрэгшэдэй хинажа байһан газар дайда горитойхоноор хороо. Энэ үе соо США-гай сэрэгшэдэй тоогой 2,5 дахин олон болоошье һаань энэ ушараа. Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын национальна фронтын байдал, хүн зоной дунда тэрэнэй нэрэ хүндэ ба нүлөөнь бүри бэхижээ. Сүлөөрэлгын фронт мүнөө хоёр жэлэй саада тээхи шэнги газар дайдынгаа гурбанай хоёр хубиие бэшэ, харин Урда Вьетнамай газарай табанай дүрбэн хубиие хиналта доро абанхай. Энэ газар дээрэнь ороной 14 миллион хүн зоной арбан миллиониинь ажаһууна. Энэ ороной хүн зон, тэрэ тоодо американецуудай эзэлһэн районуудай хүн зон, Вьетнамай хэрэгтэ США-гай хамааралсалгые болюулха тухай. Сайгондохи урбагшадай гуримые үгы хэхэ тухай бүри шууд сэхээр эрилтэ табина гэжэ Дананг, Гуэ, Сайгон болон Урда Вьетнамай бусад городуудта һаяхан болоһон арадай восстани харуулба. Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын национальна фронтын хүсэнүүд түргөөр ургана гэжэ һүүлэй үедэ Америкын хэблэлшье мэдэрхэ баатай болонхой: Сүлөөрэлгын армида Урда Вьетнамай улам олон шэнэ шэнэ ажаһуугшад ороно гээд бэшэдэг болонхой.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Америнын Ф-105 гэжэ реактивна самолет буудажа унагааһан Сиенг Донг (Сонла провинци) гэжэ тосхоной арадай милициин отрядай сэрэгшэд.
ТАСС-ай фотохронико.

Далайн саанаһаа ерэһэн эзэрхэг түримхэйшүүл вьетнам арадта зэрлиг муухайгаар добтолжо, бага бэшэ ядарал зоболон, үгырэл асараа. Жэшээлхэдэ, Хойто Вьетнамай Фат Дьем городто Америкын авиациин нэгэ добтолгын үедэ 71 хүн алуулаа, 45 хүн шархатаһан байна. Энэ городой нэгэ онсо ушараар амиды үлэһэн ажаһуугша Америкын добтолһон тухай иигэжэ хөөрэнэ: «Бидэнэр 31 үхибүүдые хүдөөлүүлээбди, тэдэнэй хоёр үхибүүдынь оройдоол жэлтэй болоһон юм, 12 хүгшэдые хүдөөлүүлээбди, залуу 20 эхэнэрые баһа хүдөөлүүлээбди...». Вьетнамда Америкын империализмын хэжэ байһан зэрлиг муухай ааша иимэл даа. Энэ хадаа Германиин фашистнуудай гэмтэ ябуулгые дахинаа дабтажа байһан ушар бэшэ аал! Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеровецуудай зэрлиг муухай аашада эсэргүүсэн, арадуудай зүгһөө харюугай сохилтоёо бүри шангадхаһан шэнги, мүнөөшье Вьетнамай хүн зон Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эрэлхэг зоригтойгоор харюусана, тэдээндэ эсэргүү тэмсэлээ шангадхана.

США-гай правительство бодото байдалые зүбөөр сэгнэжэ шадаха аргаяа һалаһан шунахай хаарташан шэнги болонхой. Хэрбээ сэрэгэй ябуулгые шангадхаа һаамнай, бомбодолгоёо шангадхаа һаамнай, сэрэгшэдэйнгээ тооё олошоруулаа һаамнай, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байһан Вьетнамай тэмсэлшэд бэеэ үгэжэ, Америкын баадхалгые абаха бээз гэжэ Вашингтондохи президент Джонсондо, тэрэнэй туһамаршадта саг үргэлжэ һанагдана хэбэртэй. «Джонсон, тэрэнэй туһамаршад иимэ юумые ойлгохо ёһотой: тэдэнэр урда Вьетнамда эзэрхэг түримхэй дай үргэдхэн шангадхахын тула 500 мянган, үгышье һаа нэгэ миллион, багадаа һаань, бүришье олон солдадуудые эльгээжэ шадаха. Тэдэнэр Хойто Вьетнамда агаарай шанга добтолго хэхын тула олон мянган самолёдуудые хэрэглэжэ шадаха. Гэбэшье тэдэнэр США-гай эзэрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүү, нацияа абархын түлөө тэмсэхээр вьетнам арадай булад хатуу зоригыень хэзээдэшье хухалжа шадахагүй,—гээд ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин мэдүүлээ һэн.—Тэдэнэр зэрлиг муухайгаар аашалха бүреэ гэмтэ ябуулгаяа бүри гүнзэгырүүлхэ юм. Дайн сэрэг үшөө 5, 10, 20 жэл гү, али үшөөшье олон жэл үргэлжэлжэ болохо. Ханой, Хайфон, бусад городууд, тэрэшэлэн предприятинүүд үгы хэгдэжэ болохо, тиигэбэшье Вьетнамай арадые һүрдүүлэн айлгажа болохогүй юм! Бэеэ даанхай байхын ба эрхэ сүлөөһөө ондоо нангин юумэ гэжэ үгы юм!»

Вьетнамай арад нютаг газар дээрээ өөрынгөө дураар байха гэһэн өөрынгөө ёһото эрхын түлөө тэмсэнэ, тиимэһээ тэрэниие хүсөөрөө диилэжэ болохогүй. Энэ арад болбол колонизаторнуудта эсэргүүсэн, 20 гаран жэл тэмсэжэ байна. Тэрэниие Азида дайн сэрэг хэжэ дүршэһэн Японой эзэмдэгшэд диилэжэ шадаагүй юм. Тэрэниие Францийн тусхайта һургагдаһан 400 мянган тоотой экспедиционно корпус диилээгүй юм. Эрхэ сүлөөдэ дуратай вьетнам арадые дараха гэһэн Вашингтондо энэ талаар ямар үндэһэ баримта бии гээшэб?

Ондоошье юумые хараада абаха шухала. Мүнөө Урда Вьетнамай хүн зондо эсэргүү, социалис гүрэн болохо Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү эзэрхэг түримхэй добтолго Америкын империалистнуудай амжалтатайгаар ябуулха найдабари үгы гээшэ. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн хүсэнүүдэй мүнөөнэй тэнсүүри тиимэ найдабари олгуулнагүй. Вьетнам арадай талада социалис оронууд, Ази, Африка болон Латиин Америкын хүгжэжэ байһан оронууд, капиталис оронуудай үргэн арад олониитэ оршоно. США-гай правительство Вьетнамда дайн сэрэгые үргэлжэлүүлжэ, үргэдхэжэ, бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэ тон ехэ харюусалга бэе дээрээ даажа абана гээд Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд һаяхан Бухарестдэ болоһон зүблөөн дээрээ США-гай правительствые һэргылбэ. ДРВ-дэ улам бүри ехэ дэмжэлгэ, элдэб янзын туһаламжа, тэрэ тоодо ДРВ-гэй правительствын гуйгаа гээшэ һаань, һайн дуратанаараашье туһалха гэжэ Бухарестын зүблөөндэ хабаадагшад мэдүүлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ бусад социалис оронуудай арадуудтай, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангитай, дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой бүхы олониитын хүсэнүүдтэй суг хамта совет арад Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлые зэбүүрхэн буруушаана. Совет арад Вьетнамай Демократическа Республикын программые, Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын национальна фронтын зохёоһон программые бүрин дэмжэнэ. Эдэ программанууд болбол Вьетнамай асуудалые политическэ талаар гуримшуулгын үнэн сэхэ үндэһэ һуури болоно. Америкын интервентнүүдэй зэрлиг аашануудые, Америкын империализмын гэмтэ ябуулгануудые зогсоохо гэһэн социалис хани барисаанай ба бүхы дэлхэйн арадуудай үдэр бүри ургажа байһан эршэ зориг угтаха байха. Вьетнамай арад илахал.

В. КОЗЬЯКОВ.
(ТАСС).

СОВЕТСКЭ ИСКУССТВЫН АЖАЛ ЯБУУЛАГШАДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

Бидэнэр, советскэ искусствын ажал ябуулагшад, таанарта, Америкын искусствын ажал ябуулагшадта, ханданабди. Бидэ бүгэдөөрэн ямаршье орондо ажаһуугаашье һаа, өөһэдынгөө арадуудай үнэн сэдьхэлэйнь гэршэ болохо хүрэжэм дуугаар, уран зурагаар, скульптура болон ендэрэй уран һайхан зохёолнуудаар дамжуулан, хүн түрэлтэнэй түрүү уг зорилгые, эб найрамдал болон зол жаргалда тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлые тодорхойлхо уялгатайбди. США-гай правительствын зүгһөө һайн һайхан уг заншалай үндэһэ һуури эбдэжэ байһан, вьетнам арадай бэеэ даанхай ба эрхэ сүлөөтэй байха эрхыень зэрлиг муухайгаар даран гэшхэжэ байһан ябуулгануудтай уран һайхан зохёол бүтээдэг хүнүүд эбсэжэ шадаха аал. Вьетнамда гэм хээгүй олон тоото хүнүүдые хюдалгада эсэргүү үгэ хэлэнгүй байжа болохо аал. Эдэ хүнүүд болбол хариин эзэрхэг түримхэйшүүлэй үмэнэ толгойгоо дохихо дурагүй, өөрынгөө эрхэ сүлөөдэ урбаха дурагүй байһан гансал гэмтэй юм.

Америкын арадай эрхим хүбүүдэй байгуулһан оюун ухаанай бодото баялигууд, мүн Уолт Уитмен, Марк Твен, Драйзер, Хемингуэй болон Фолкнер гэгшэдэй зохёолнууд хүн зондо дуратай, амгалан тайбан байдалай шэнжээр нэбтэрэнхэй юм. Эдэ агууехэ ёһо заншалнууд мүнөөнэй Америкын соёл культурада хосороо гээшэ гү!? Эдэ ёһо заншалнууд бии гэжэ бидэнэр мэдэнэбди, түрүү уран зохёолшод, композиторнууд, актернууд болон режиссернуудта эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай уг зорилгонуудай хэр ехэ үнэтэй сэнтэй байһаниинь, эдэ уг зорилгонуудые тэдэнэрэй өөһэдынгөө эрхим зохёолнууд соо ямараар харуулжа байдагыень бидэнэр мэдэнэбди. Бомбонуудай тэһэрээн соогуур Вьетнамай үхибүүдэй үхэжэ байһыень, Вьетнамай хүдөө тосхон болон городуудай шатажа байһыень, уласхоорондын эрхэ болон хүн түрэлхитэнэй юрын ёһо гуримай хуулинуудай зэрлиг муухайгаар эбдэгдэжэ байһыень тэсэмгэйгээр хаража байха һаа, өөрынгөө уран һайханай зохёол бүтээгшэб гэжэ тооложо болохогүйл. Тиимэһээ Вьетнамда боложо байһан зэрлиг муухай дайн сэрэгтэ эсэргүүгээр үгэеэ хэлэхыетнай бидэнэр таанарые уринабди. Энэ дайн болбол Холбооото Штадуудые бузарлаха аюулда хүргэхэ байна.

Американецууд Вьетнамһаа арилха ёһотой. Тиигэжэл американ наци өөрынгөө нэрэ хүндые абарха юм, тиигэжэл зэрлиг муухай дайн сэрэгтэ эсэс табиха түшэг тулгуури байгуулагдаха юм.

Вьетнамда США-гай ябуулжа байһан гэмтэ муухай дайнда эсэргүүгээр бүри ехэ эршэ зоригтойгоор, бүри эдэбхитэйгээр оролсохые дэлхэйн бүхы оронуудай түрүү бодолтой уран зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад болон актернуудые бидэнэр уряалнабди.

Г. Александров, И. Архипова, Г. Бояджиев, Ю. Завадский, И. Ильинский, Б. Иогансон, С. Коненков, М. Кедров, Кара Караев, П. Корин, В. Комиссаржевский, В. Марецкая, П. Марков, Н. Охлопков, И. Петров, В. Рындин, В. Серов, А. Свешников, Р. Симонов, И. Туманов, Г. Уланова, А. Хачатурян, Т. Хренников, М. Царев, М. Чулаки.

Барадий МУНГОНОВ

ЭДИР НАҺАН*)

Нэгэтэ декабриин хүйтэн үглөөгүүр Виктор Степанович электрослесарьнүүдэй бүлэгые дахуулан, мастерскойдо оробо. Алха, сабшуур гартаа яагаад зүбөөр барихаб, түмэрые түргэнөөр аад, сэбэрхэнээр сабшахын тулада яагаад алхаараа шангаар, сабшуураа алдангүй сохихоб гэжэ хэлэжэ, харуулжа байгаад, мастер түрүүшын ажалай дүршэлдэ тэдэниие һургажа эхилээ һэн. Түрүүшээр хүбүүд алдажа байжа сохёод, алхаараа улаан гараа дээрээ гайтайханаар буулгана. Тиихэдэнь хүбүүдэй энеэлдээн, бии шадалаараа гараа алхадажа хүхэ бала болгоһон гү, али шулга татаһан нэгэнэй ёолоон байд гээд лэ эндэ тэндэһээ соностоно. Гараа алхадаһан зайламар тэрэнээ тэнсэлгүйгөөр һэжэрэн, үлеэн, байра дээрээ дэбхэншээнэ. Байн байн энеэдэн, ёолоон замхажа, түмэрэй шанга ханхинаан мастерской соогуур зэдэлнэ. Гэбэшье арба минута үнгэрөөгүй байхада мэнэ һая нүхэрөө наада хаража, ухаангүйгөөр энеэжэ байһан баһа нэгэ зайламар гараа наншажа шашхана. Заяандаашье гараа сохихогүйб, түмэр алхаар сабшуурай үнсэг сохихын орондо улаан гараа сохижо байха тиимэ тэнэг амитан бэшэ ха юмбиб гэжэ тэрэмнай мэнэ һаяхан айхабтар һайзгайгаар һанажа байгаа һэмнай даа. Ай хөөрхэй, теэд алин гээшэб?!

Тииһээр байтараа Анисимдашье тиимэ юумэ тохёолдобо. Тэрээнтэй зэргэлжэ байһан буржагар үһэтэй, үндэр нариихан бэетэй Венка гэжэ хүбүүн гараа нилээдгүй шангаар сохижо, «пяад» байса хашхараад абаба. Гарынь тэрэ сохиһон газартань түрүүн улайһан аад, һүүлдэ хүхэржэ захалба. Энэ хүбүүнэй хоншогор нариихан нюурынь шуһагүй сагаан, нюдэниинь зэртэгэр түхэреэн болошоод, зубхяараа дүүрэн уһа гүйлгэшоод байгаа һэн. Буржагар үһэтэй хүбүүн гараа һэжэржэ байтараа, тэрэнээ ехэ ехээр үлеэжэ эхилбэ. Эжэлүүдгүй Анисимай энеэдэһэниинь хүрэжэ, шууд шангаар энеэжэрхин алдаба. Тиигээд тэрэнээ мэдүүлхэгүй гэжэ түргэн буруу хараад, түмэрөө сабшуурдажа үргэлжэлбэ. Тиихэ зуураа: «Ээ даа, ахирхан лэ барһан хаш даа!» гэжэ урмаа таһарангяар өөртөө һанаадхёо бэлэй. Теэд хүсэд иигэжэ һанажа үрдеэгүй байтараа, долёобор хурганайнгаа узуур багаар, хаанабши гэжэ ерээд лэ, эгээл тэрээхэн үе дээрэнь бии шадалаараа алхаараа наншажархиба. Ой-ё даа! Үе дээгүүрнь ян лэ гэшэбэ, дүрбэлжэн сантиметрэй шэнээн газарта арһаниинь шулга һүрэшэбэ. Тиигэбэшье Анисим хашхарба, ёолобогүй, таһа шүдөө зуугаад лэ, хамарайнгаа пулаадаар шархаяа уяад, саашань сабшуурдажа оробо. Мастер энээниие хаража, шоо үзэнгеэр тархяа һэжэрээд, ойронь ерэжэ, яагаад түмэр сабшахые дахин харуулба. Баһашье амаргүйхэнөөр сабшана даа! Тэрэнэй алхадажа байхые харахада урматай гээшэнь: нэгэшье алдангүй, хэмгүй шангаар сохино. Алхань гү, сабшуурынь гү, абаргань гү, али тэдэ бултадаа түмэрэй абяагаар ханхинана, энэ эрид шанга абяаниинь мастерскойгоор дүүрэн зэдэлжэ, хана үнэа, үһээ нэбтэлэн, газаашаа ниидэн, шэнхинэн ошоно хэбэртэй. Нилээдгүй ута зузаан түмэрые оройдоол гурба-дүрбэн минутын турша соо мастер сабшажа хаяба ха юм даа! Ойронь байһан Анисим тэрэнэй сабшахые аргагүй урматайгаар, нэгэ бага атаархангяаршье хараха зуураа, иигэжэ өөртөө һанаадхёо һэн: «Хэзээ би иимээр хүдэлжэ һураха хүн гээшэбиб? Һураха хүн гүб, али үгы гү?». Энэ үглөөнэй һайсахан гараа сохиһон хэдэн хүбүүд тэдэнэй ойро ерэжэ, багшынгаа түмэр сабшахые мүн лэ ехээр һонирхон харана. «Алха сабшуур хоёрые иимээр барижа шададаг болотороо олохон жэл һураха хэрэгтэй хаш даа»,—гэжэ тэдэнэр зосоогоо һанажа байнад хэбэртэй.

Хожомынь тэдэнэр хуурай зүбөөр барижа, зүбөөр мүлижэ, шабераар хюһажа, бэлдэгдэһэн формоор алха, хазуур, үлирбэ, кронциркуль хэжэ һураба, штангенциркулеэр ба концикулеэр нягта нариинаар хэмжэжэ шададаг болобо. Юрэдөөл практическа хэшээлынь мүн лэ өөрынгөө аяар ябажа байгаа бэлэй.

Саг гээшэмнай оройдоошье нэгэ газартаа байдаггүй, гансал зүг баряад, гансал урагшаа ябажа байдаг ехэл һонин, ехэл жэгтэй юумэ гээшэ бээз даа. Секунда, минутын үнгэрхэ бүри, час, үдэрэй үнгэрхэ бүри, һара, жэлэй үнгэрхэ бүри тэрэмнай улам саашаа, үшөө ургажа гараадүй он жэлнүүдэй гүн худар бусалта эрьелтэгүйгөөр урдан ошожол байна ха юм. Саг үеын шэнжэ тухайда дууһашагүй удаанаар барагдашагүй олон юумэ хөөрэлдэжэ болохол даа.

Зай, саг гэлсэнэбди... Ямар саг таниие һонирхуулнаб? Бүхы газар дэлхэйн байдалда хабаатай саг гү, али нэгэдүгээр. ЖУ-гай һурагшадта хабаатай саг таниие һонирхуулна гү? Хай юрэ, хожомоо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулагшадай зэргэдэ бата найдамтайгаар жагсаха хүнүүдэй, мүнөө үедэ түмэр замай һургуулида хүмүүжүүлэгдэжэ байһан һурагшадай байдал таниие һонирхуулна ха юм даа. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэртэ саг гээшэ мүн лэ ехэ удхашанартай бшуу.

Зай, үбэлэй саг—декабрь һара ябажа байгаа бэлэй. Һурагшадай нэгэ мэдэн гэһээнь үдэр саг ойлгогдохогүй түргөөр үлхэсэлдэн ошожо, һуралсалайнь түрүүшын һара дүүрэхэ дүтэлшоод байба. Тэдэнэй хамтынгаа байраһаа столово хүрэтэр гэшхэлдэһээр ябатарнь һуралсалайнгаа программын ёһоор теоретическэ хэшээлээ үзэһөөр байтарнь, практическа хэшээлэйнгээ үедэ элдэб эсын зэр зэмсэг гартаа барижа һураһаар -яаһаар, гараа хүндүүлхэй болотор алхадаһаар байтарнь, хамтынгаа байрада ээлжээ ээлжээгээрээ дежурлаһаар байтарнь, Шэнэ жэл газаа орожо ерэбэл даа.

Байгалай үмэнэхи хүйтэншье ёһотойхоноор эзэрхэжэ, дүшэн градусай сагаан хүйтөөр шангараад, һүни үдэргүй саһа бордоһоор шэдэлэн, хорон һалхяар хүүен-хааян дошхорбо. Юрэдөөл улаан хамартай үбгэжөөл-хүйтэн хамтын байрын үүдэ сонхые улам бүри нэтэрүүхэнээр тоншожо, нэгэ бишыхан забһар олоод, тэрээн худар эшхэрэн шашхан шэгэлдэнэ, хуян-дуянгаар нядаһарһан хүйтэн һалхинай хүсэтэ сохилтодо хамтын байрын хоёр дабхар модон гэр узууртаа хүрэтэрөө ехэ ехээр доһолжо байгаад, ута гонзогор бэеэрээ аалиханаар шэшэрнэ. Хамтынгаа байраһаа хүбүүдэй газаашаа түйлдэжэ гарахатайнь сасуу хүйтэн һалхин тэдэниие үнинэй харууһалжа, хүлеэжэ байһан юумэдэл, гэнжэһээ мултарһан ямар нэгэн арьяатан шэнгеэр тэдээндэ добтолжо, хүбэнтэй хүүртигүүдэйнь хамсы, захынь саагуур, муухан пальтонуудайнь хормой доогуур бэлэхэнээр шургажа, хорон хэлээрээ долёожо байһандал, халуу бусалтар хоротойгоор хайраад абана, бээлэйтэй, бээлэйгүй гарнуудыень, магнигар ботинкатай хүлнүүдыень дааруулха хүлдөөхэ гэжэ аһан шадалаараа оролдоно. Гарнууд улайлдажа, хүлнүүд тоборжо, өөһэдынгөө хорото дайсан —галзуу дошхон хүйтэнтэй бүхы аргаараа тэмсэнэ. Хамар, хасар улайгаад, һүүлдэнь эндэ тэндээ сайраад, эрлыс дошхон дайсандаа мэнэ мэнэл диилдэхэ тээшээ боложо байхадань, гарнууд туһаламжада ерэжэ, бээлэйгээр гү, али саһаар эсэтэрээ үрэжэ байгаад, тэрэ бузар доройтолгоһоонь абарна хэбэртэй. Тиихэдэнь хүбүүд бүхы колонноороо угаа энеэдэтэй, абяа шэмээгүй хатар наадаһандал адляар һанагдана. Сибириин галзуу дошхон хүйтэнэй хэрзэгы хүдэр баалалтаар гар, хүлөө хайшажа, хабиржа байгаад, хүдэлгэхэдөө, бүдэхи бүглүүгээр инсаглажа байгаад хоёр гараараа хоёр гуяа сохиходоо, урал амаяа урниилгажа, улаан нюураа уршылгажа байгаад дэбхэншээлдэхэдээ тэдэнэр угаа шадамар артистнууд болошоһон шэнгеэр һанатдаа бэлэй. Хүл гараа, хасар хамараа хүлдэхэгүйн тулада хайшаншье гэжэ байжа аашалхаар бологдодог лэ юм байна даа!..

Удангүй, оройдоо хоёр хоноод, Шэнэ жэлэй һайндэр болохоёо байна. Теэд үнөөхи хэлсэдэг шэнэ формын хубсаһан үгы зандаа. Али гэһээ мүнөө үбэл үгэхэгүйгөө һанаа гээшэ гү? Үгэхэбди гэжэ найдуулаа һэн хойноо үгэхэл байха гэжэ һанахаар юм. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ хэрэгтэй бшуу. Теэд хэзээ? Гурбан жэл болоод гү? «Найдуулһан юумые гурбан жэл хүлеэдэг юм» гэжэ улад зон хэлсэдэг. Энэ хэлсэдэгээрнь болоо һаа, тэдэнэй һургууляа үни дүүргэжэ, эдеэ хоолойнгоо, хубсаһа хунарайнгаа мүнгэ өөһэдөө олодог ехэсэгээ хүнүүд, бэеэ дааһан хүдэлмэришэд болоһон хойно тэрэ шэнэ хубсаһаниинь ерэхэнь гээшэ гү?

Һүүлэй үедэ энэ шэнэ хубсаһан тухай үдэр бүри шахуу ехэ хөөрэлдөөн гарадаг, хэтэржэ ерэхэдээ хүбүүд шангаханаар арсалдажа һаладаг болоо һэн.

Шэнэ хубсаһан тухай асуудалһаа эхи абаһан шууяа ехэтэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр һурагшад элдэб бодолнуудые сэдьхэлдээ хадуужа, унтажа амархаяа өөһэд өөһэдынгөө таһалгада таража ошобод. Һанаа амаршагуудынь тэсэмгэйгээр хүлеэхэ гэжэ шнидээд, гараараа убайгүйгөөр зангажархиба: «Байһаар байтарнай харагдана үзэгдэнэ ааб даа!» Хайшаашье хамаагүй заримашуулынь: «Үдэшэнһөө үглөөгүүрынь дээрэ гэлсэгшэ» гэжэ һанаадхиба. Тиихэдэ тэсэбэри багатай аад, зоригтойшуулынь: «Түмэрэй халуун байхадань дабтаха ёһотой юм» гэжэ бухөөр сээжэлдээд, һанаа зоборито байдал һэжэглэл хоёроо нэгэ тээшэнь түргэн шиидхэхын тулада заал һаа үглөөгүүр директортэ ошохо гэжэ сэхэлдибэ.

Хоёр дабхар томо модон гэр соо байн байн шууяан, түбэрөөн намдажа, тииһээр оройдоошье анирггүй болошобо. Үдэртөө эсэнтэһэн бишыхан хүдэлмэришэд шархатаһан, холоһон, шулга сохюулһан гарнуудаа хүнжэл дээгүүрээ дэлеэд, хасар дороо дэбдеэд, үгыш һаа дулаахан һуга доогуураа хабшуулаад, бүхэ нойроор бууян унташаба. Өөһэдынгөө үйлэ хубяар, үдэртөө хэһэн ажалаар яһала хананги, ёһотойл үнэншэ хүнүүдэй бүхэ нойроор унтабад ха юм. Бүхы таһалганууд сооһоо элдэб янзын хурхираан соностожо, аргааханаар гэшхэлэн үүдэнэй саана гараад, ута нарин коридор соогуур аалиханаар амилан тамарба...

«Амаржа унтагты даа, арбан дүрбэ, арбан зургаа наһанай залуу хүдэлмэришэд! Амаржа унтаад, үглөөдэрэйнгөө ажалай ехэ хэрэгүүдтэ улам шударгы, улам һэргэлэн боложо гарыт даа! Мүнөө гартнай шулгархай, холонхойшье байг—хамаагүй, хожомоо таанарта өөһэдтэтнайл хүнгэн һайн байхал, ажалайнгаа, наһанайнгаа ута холын замаар ошоходотнай, газар дэлхэй дээгүүр гэшхэлэн ябахадатнай хүнгэн һайн байхал. Хэзээ бүхэндэ, хаанашье ябахадатнай гэрэлтэй наратай, үүлэгүй тунгалаг үдэрнүүд угтажа, үдэшэжэ байг лэ таниие, арбан дүрбэ, арбан зургаа наһанай залуу хүдэлмэришэд!..»—гэжэ уралнуудни аргаахан шэбэнэнэ.

Тиимэ даа, унтажа амараг лэ даа, тэдэнэр. Эдир уншагша, ши бидэ хоёршье тэдэнэртэ һаалта бү хэе даа, аалиханаар үүдээ хаагаад, үбэлэй ута һүниие үнгэргэхэеэ гэр гэртээ бусая даа...

Үглөөдэрынь наратай номгохон үглөөгүүр болобо. Тиимэшье ехэ хүйтэн бэшэ, оройдоол хорёод градус хүйтэн байгаа һэн. Энэ үглөөгүүр һурагшадые ехэ һонин юумэ хүлеэжэ байба. Ута угаалнигай ойро тэдэнэй бултадаа нюураа угаажа үрдеэгүй байтарнь, коридор соогуур баяртай хүхюун хөөрэлдөөн гараба:

—Мүнөөдэр шэнэ хубсаһа үгэхэнь гэлсэнэ.

— Нээрээ гү?!

— Нээрээ даа.

—Худалаар хэлэнэш даа. Харин ондоо юумэ хэлэ—үнэншэхэб.

— Юундэ худалаар хэлэхэбиб? Шорой хамадаг хүгшэн хэлэнэ һэн. Үнэншөөгүй һаа өөрһөөнь һурыш.

— Хэзээ үгэхэнь гэнэб? Энэ бэеэрээ гү?

— Бэшэ бэд даа. Хэшээлэй һүүлээр үгэнэ аабза.

— Тиихэдээ үдэшэндөө шэнэ хубсаһа үмдэжэ, һагсайлдахамнай бы.

— Ялагар гоё горьё, шагтануудаа ялалзуулхамнай бы.

— Ур-р-раа!.. Захвостмнай одоолшье хүдэлдэбэ ха юм.

— Һүүлээрээ даллаад арилхадаашье болонол аабза даа.

— Ээ, шишье этигэнэгүй ха юмши даа. Теэд бү этигыш даа, хамаагүй.

— Зай, этигэнэлби даа. Шэрэм дээрэхи түсэдэл бузар түргэн бү бусалшыш даа, нүхэр. Һаа-һаа...

Аһайш даа ,галгүй газарта утаан гарадаггүй гэжэ зүб хэлсэдэг юм ха юм! Мүнөөдэр эгээл тиимэ юумэ болобо. Һурагшад үдэһөө хойшо банида орохо, тииһэн хойноо завхозһоо шэнэ хубсаһа абаха ёһотой гэжэ хэшээлэй эхилхын урда тээ тэдээндэ соносхобо. Тиигэжэ хэлэхэдэнь һуралсалай таһалганууд соо юун болоо гэжэ һананат? Һурагшадай баяр гансата газаа тээшээ билтаран гаража, тэдэнэр бэе бэеынгээ дала мүр, нюрга альгадажа, ёборжо байгаад нэгэниинь нүгөөдэһөө шангаар «ура» хашхаралдаба, өөдөө һүрэжэ собхоржо байгаад хүлөөрөө түбжэгэнэсэ палааха дэбһэбэ. Энэ галзуу дошхон шууяан шэхэ дүлиирмэээр нэержэ, багшанар болон мастернууд гараараа шэхээ бүглэхэ баатай болобо. Һургуулиинь байшан урдажа нуража байһан элһэн дээрэ гү, али океан далайн долгин дээрэ баригдаһан юм шэнги, үгышье һаа долоон бал хүсэтэйгөөр газарай хүдэлжэ байһандал хэлбэлзэн хүдэлбэ, шанга һалхинда тэршэгэнэһэн хуһанай набшаһандал һалганан шэшэрбэ. Багшанар болон мастернууд арайхан гэжэ шэмээгүй байдал тогтоогоод, хэшээлээ эхилээ пэн.

Үдэшэлэн тээ һурагшад бултадаа ялагар сагаан шагтатай хара сэмбэ шинельнүүдые үмдэжэ, тэбхэр сагаан түмэр горьётой үргэн бүһэнүүдые бүһэлбэ. Мүн адлиханууд хасабша дулаан малгайнуудые, боро һэеы хаатанхануудые үмдэбэ. Тэдэниие харахадашье наартай зохид, яб байса бэеэ хуряанхай, гурим журамтай, уһан далайн бараг гоё юнгнүүд гэхээр юумэнүүд ябана ха юм. Тэрбэгэр түриитэй үмдэнүүдые үмдөө һаа, тэдээнһээ ямаршье илгаагүй болошохол байгаа. Нээрээшье тэдэнэр танигдахаар бэшэ, тад ондоо хүнүүд болошоо гэхээр байгаа һэн. Тиихэһээ байтагай тэдэнэр өөһэдынгөөшье нюдэндэ тад ондоогоор, гэнтэ һөөл томоотой, һөөл ехэсэгэй болошоһон шэнгеэр харагдаа бэлэй. Тусгаар формотой хубсаһан гээшэмнай иимэл юм хаям даа! Хүниие гурим журамтай болгодог, өөртөө эрилтэ ехэтэйгээр хандуулдаг, өөрыень өөртэнь хажуу тээһээнь харуулдаг байнабши бы даа тэрэмнай.

Үглөөдэр үдэһөө урагша номоо үзэжэ дүрбэн урок хээд, үдэһөө хойшо бултадаа кинодо ошоод, үдэшэлэн театр харахат гэжэ һурагшадта хэлээ һэн. Тииһэнэй һүүлдэ дуратай хүн табилта абажа, гэртэхинээрээ хамта Шэнэ жэл—1941 ониие угтахаяа гэртээ ошоходонь болохо гэжэ тэдэнэртэ мүн лэ хэлэһэн байгаа.

Үбэлэй үшөө нэгэ ута һүни үнгэржэ, декабриин гушан нэгэнэй үглөөгүүр болобо. Хатуужаһан саһан харгы дээгүүр хүнүүдэй ябахань үглөөнэй хүйтэн агаарта һонорхоноор соностобо. Олон хүнүүд ябана хэбэртэй. Тэдэнэр бүлэг бүлэгөөрөө хубаараад, заводой үндэр модон хашаагай үбэрөөр, гал дүлөөр соробхилһон шашага улаан нюураа мэнэ һаял дэлхэй дайдада харуулһан залуухан наранай урдаһаа шэглэн ошобо. Яһанай хуудаһаар хайраһан янгинама хүйтэн агаарта тэдэнэй толгой дээгүүр һаарал-сагаан уурал хөөбэлзэн тамарна. Хара сэмбэ шинельнүүдтэнь ялайтараа аршуулһан сагаан түмэр шагтанууд, үргэн хара бүһэнүүдтэнь тэбхэр сагаан горьёнууд толорон ябана. Үбэлэй наран гэрэлдэ нюураа хараһандал, тэдээндэ толо татан яларжа, олон тээшэнь алтан гэрэл сасаруулна. Үглөөнэй хүхэ сэнхир огторгой өөдэ гурбан ута хоолойнуудаа ёдойлгожо, бөөн хара утаа, баглагар сагаан уурал бөөгнэрүүлэн уухилһан Теплоэлектроцентралиин үндэр боро байшан улам бүри томожон, урдаһаань түглын ойртоно.

Хүдэлмэришэн ангиин уг унги залгаха залуу үетэн ябана ха юм. Дүшөөд оной залуушуул ябана ха юм. Хай юрэ, бүхы орон доторнай, зүблэлтэ һайхан ороноймнай үргэн уужам газар дээгүүр хаа хаанагүй иимэ залуу үетэн гэшхэлэн ябана ёһотой. Бүлэг бүлэгөөрөө олон миллион залуушуул, олон миллион эдир габшагай зоригтон алхалан ябана ёһотой.

Манай хуушан танил, арбан дүрбэ наһатай буряад хүбүүн Анисим Оширов тэдэнэй дунда һэргэлэнээр гэшхэлэн ябана...

*) Түгэсхэл. Эхининь манай газетын июлиин 19-эй номерто.

КИНО

УХААНСАР СЕМКА БА ВАСИЛИЙ АБГАЙ

Агуухэ Октябриин революциин урда тээ уужам дэлгэр Россин холын хүдөө нютагта болоһон үйлэ хэрэгүүд бидэнэй урдуур үнгэрнэ. Нютагайнгаа баяшуул, ноёшуулда али зэргээр мүлжэгдэжэ, доромжолуулжа ябаһан үгытэй ядуу таряашадай зоболон, ядарал эрид элирнэ.

Эндэ хоёр анги тэмсэнэ. Тэмсэлэшье гэжэ юун байха һэм. Захагүй олон адуу мал эзэмдэгшэ, хуули засагаа өөрынгөө гарта барижа ябаһан хэрзэгы муухай аашатай атаманда нютагай үгытэй ядуу хүнүүд (үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдһөө эхилээд, балшар бага үхибүүд хүрэтэрөө) дурагүйдэбэшье, ямар аргаар тэрэ баяшуултай тэмсэхые түрүүшээр ойлгоногүй. Үйлсын али нэгэ захада ушаралдабал, ганса гансаараа шуһан болотороо наншалдаад үнгэршэнэ. Тиигэбэшье үгытэй таряашадай үһөөн улам ургана. Хэзээ нэгэтэ тэдэнэр садхалан дарлагшадаа бута һамна сохихол байха гэжэ этигэмээр болоно.

Эндэ гансашье наһатай хүнүүд хоро бусална бэшэ, харин үгытэйшүүлэй үхибүүд үһөөгөө абахаар зориг-жоно. Ушар тиимэһээ Семка хүбүүн (үгытэй айлайхи) тусхай отряд эмхидхээд, нютагай баян Герасим Пантелеевичэй гимназида һуралсажа байһан хүбүүнэй аляархан һагад суглуулһан отрядтай эрид шангаар тулалсаад, тэдэнэй эзэмдэһэн «хэрэмые» заатагүй буляаха гэжэ шиидэнэд. Семка тэрэ гимназистһаа наһаар дүү, нюргаар нилээд набтарханшье һаа, ажабайдалай үйлэ зоболонгые яһала һайса мэдэхэ, ухаагааршье һүбэлгэн, хажуудахи үетэн нүхэдөө хододо хамгаалалсажа ябадаг байһанаа харуулна. Семкын отрядта бултадаа үгытэй айлай үхибүүд оролсоно. Тиимэһээ тэдэнэр баянай хүбүүнэй эмхидхэһэн отрядайхидта ехэ дурагүй.

Баянай хүбүүнэй отряд Семкын отрядайхидта диилдэнэ. Һүбэлгэн, ухаансар Семкодо тэрэ һүрхэй гимназист дурагүйдэнэ, али болохоор үһөөгөө абаха ябуулга хэжэ ороно. Семкын аба хаанай албанда үни хали татагданхай. Тиимэһээ бишыхан Семка хүсөөг хилээмэн тухайгаа «эрэ хүн» мэтэ ёһотоор бодожо эхилнэ. Баянайдашье, гэртэйшье һахытараа һалиржа ябаһан эжынгээ үйдхарта дарагдаһан аядар зөөлэн харасануудые инаглан харахадаа Семка хүбүүн тэсэнэгүй, үнөөхи дурагүй баянай һүрэг гахайнуудые адуулжа эхилнэ. Эгээ эндэ Баянай хүбүүн тэрэниие худалаар хардажа, бишыхан гахайшан хэһээлтэдэ ороho болоно.

Тиибэ ябашье нютагай хүнүүд абяагүй байнагүй. Семкын гэртэхиндэ Тула баянай түмэршэ дархан Василий абгай гэгшэ үнэн зүрхэнһөө туһална. Василий абгай наһан соогоо хэды дахин түрмэдэ һууһан, тэндэһээ тэрьедэжэ шадаһан хүн байха юм. Үгытэй ядуу зоной дунда революционно удхатай хөөрэлдөөнүүдые тарааһанайнь түлөө хаанта засаг мүрдэлэг байгаа. Нютагай засагайхидта баригдаад, түрмэ руу шэдэгдэбэшье, тэндэһээ баһа тэрьелэн ошоно. Энээндэнь ухаансар Семка ехэ туһа хүргэнэ. Василий абаагүйхэн тэрьелнэгүй, харин бишыхан нүхэртэйгөө хахасахынгаа урда тээ: «Үгытэй ядуу хүнүүд үе наһандаа ядаржа ябахагүй. Ойлго. Хэзээ нэгэтэ эдэ садхалан баяшуулай засаг үгытэйшүүлэй гарта орохол байха. Тиимэрхүү хүсэн мүнөө улам ургажа, хүсэтэй болоожо байна» гэжэ хэлээ бэлэй. Бишыхан Семка түрүүшээр Василий абгайн үнэн сэхэ хөөрөөе хүсэд ойлгоошьегүй һаа, би саашадаа мүн лэ энэ Василий абгайда адлирхуу ябахаб гэжэ досоогоо бүхөөр болоно.

Революциин урда тээхи холын хүдөө нютаг. Ямаршье холо, бар хара тайгын хоорондо оршодогшье һаа, уужам дэлгэр Россин томо томо городуудаар соробхилжо байһан революционно хүдэлөөн аяар өнөө руу шурган дуулдадаг байгаа. Революционно үзэл сурталай дайшалхы дулые ленинскэ партиин үнэн сэхэ, Агуу революциин гал соогуур дайшалхы тугаа үргэжэ гараһан хүбүүд тарааһан, тэрэнэй һайн һайхан удхые тайлбарилан ойлгуулһан байха юм. Тэрэнэй нэгэн Василий абгай гэгшэ. Семка хүбүүн мүн баһа аха нүхэрэнгөө замаар, үетэн нүхэдөө олоор дахуулха гэжэ лаб этигэмээр.

Манай республика дотор табигдажа байһан «А крепость была неприступная» гэжэ уран һайханай кинофильмын зарим тэды ойлгогдосогүй (үхибүүдтэ аабза) зангилаанууд тухай өндэ хүряангыгаар хэлэгдэбэ. Тус фильм үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээ бүтээн гаргагдабашье, һаяхан лэ өөрын нэрэтэй боложо, залуу совет кинематографиин урагшатайгаар һалбаржа байһаниие бодотоор гэршэлнэ.

М. ОСОДОЕВ.

БУСАХА ЗАМДАА

ЖАРГАЛ-САЙХАН... Энэ нэрые дуулаагүй хүн манай Буряад республикада үгы шахуу. Хүсэтэйгөөр ханхинадаг энэ дуушанай бүдүүн хоолой буряад нютагаарнай зургаа-долоон жэлэй урда тээ сууржажа эхилээ һэн. «Монгол сайхан орон», «Хэрлэн», «Ангуушадаа угтая»—г. м. дуунуудай зэдэлжэдэ, радио шагнагшаднай эжэлүүдгүй репродукторнуудаа шангадхажа, амяа татан шагнадаг. Тиихэдэ Жаргал-Сайхан Монгол ороной Дорнод аймагта хүгжэмтэ драмын театрай артистаар хүдэлжэ ябаа бшуу. Монголой эгээл зүүн захынь талаар табан хушуута малаа ээрэжэ ябахадаа, аха дүү Дондог Жаргал-Сайхан хоёр хамта арад зоноо сэнгүүлхэ артистнар болохоби гэжэ нэгэшье һанаагүй ёһотой. Дондог ахань мүнөөдэр Дорнодойнгоо хүгжэмтэ драмын театрта баһал һайн дуушадай тоодо элдэб янзын рольнуудые гүйсэдхэжэ байһаар.

Жаргал-Сайхан дүүнь 1958 ондо манай республикада хүн зоной зүрхэндэ мартагдашагүй амжалтатайгаар дуулаһанайнгаа һүүлээр, түб хото Улаан-Баатарайнгаа театрай уряалаар ерэжэ, богонихон саг соо хүдэлһэнэйнгөө удаа мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хүсэлтэй, Болгариин Демократическа Республикын Софи хотын консерваторидо ошожо ороо һэн.

Үни холын дүй дуршалтэй болоһон, бэлиг шадабаряар зэбсэггэжэһэн Софи хотын консерваториин батшанар хүсэ шадалаа гамнангүй, монголой дуушанай ерээдүйн харгы замые нээлсэжэ, наранай гараха зүг тээшэ, номгон тэнюун нютаг тээшэнь энэ зун үдэшэбэ ха юм.

Мүнөөдэр монгол нүхэдэймнай табьяата дуушан амжалтатай һайнаар тус консерваториёо дүүргээд, түб хото Улаан-Үдөөрнай үетэн нүхэдгөө хилын саанахи һониноо хубаалдаад, Ага нютагаар аяншалхаяа гараба.

Софида һураха жэлнүүд соогоо, амаралтынгаа үедэ нютаг ороноо ошохо ерэхэдээ, Жаргал-Сайхан түб хотодомнай тогтожо, ходоол хүнхинэн зэдэлжэ байдаг хоолойгоороо буряад шагнагшадаа буясуулдаг заншалтай юм һэн.

Мүнөөшье нютагаа бусажа ябахадаа, манай радио болон телевидениин уряалаар энэ дуушан дээдэ һургуулиин мэргэжэл шудалһанаа харуулһан, харин, ородой, монголой классигуудай, болгар, буряад арадуудай дуунуудые дуулажа, олониитэ телевизор харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Жаргал-Сайхан эрдэм бэлигэйнгээ эхин дээрэ ябана. Һаяын сагуудта Монгол сайхан оронһоо дахяад бусажа ерэхэдээ, бэлигтэй дуушан үшөөл олон шэнэ дуунуудые бэлэглэхэ ёһотой гэжэ найдагдана.

Д-Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Жаргал-Сайхан телестудида дуулажа байна.

Ц. ЖИМБИЕВЭЙ фото.

ШАТАР

ПИНЯГИН ДАХЯАД ТҮРҮҮЛНЭ

Шагараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөндэ хойшолуулагдаһан партинуудай наадалга болобо. Мотовилов Енинтэй наадахадаа, адли нэгэ-нэгэ тэргэтэйшье һаа, хүбүүнэйнгээ үлүүдэ найдажа, шүүхэ гэжэ оролдобо. Нүгөөдэнь тон ондоо бодол табяад, аниргүйхэнөөр үшөө хүбүүдээ эдюулхээр табижа байжа, ноёо ябаха аргагүй газарта оруулаад пад (жэдэй) байдалтай болгобо. Иигээд лэ Мотовилов жэдтэ орожо, наадалгаяа тэнсэлгээр дүүргэбэ.

Хоёр хүбүү үлүүтэй Тоглоевто Гармаева амархан шүүгдээ. Хоёрдохёо хойшолуулагдаһан партияа Бурлозтай наадахадаа, Гармаева үлүү хүбүүнэйнгээ ашаар илаба. Сангадиев Пинягинтай шэнэ парти наадахадаа яһала һайн ябажа байтараа, һүүл багтаа нэгэ алдуу хээд шүүгдэшоо.

* * *

Арбан нэгэдэхи уулзалгада Пинягин Власовтай наадахадаа, нэгэ хүбүүгээ эдюулээд, ноёыень рокировко хэхэ аргагүй болгоно. Саашадаа Пинягинайнь байдал һайжаржа, Власовые шүүгдээб гэхэ баатай болгоо. Хүндэтэй шалтагаангүйгөөр гурба дахин наадалгынгаа үдэрнүүдтэ ерэнгүй, мүрысөөнэй журам эбдэһэн Мункуев турнирһаа гаргагдажа, тэрээнтэй наадаха ёһотой байһан Тоглоев мнин очко абаба. Могордоевой ерээгүй хадань, Бурлов баһал шүүһэн болоо. Сангадиевые Мельников шүүбэ. Гонзелевский Игумновтай наадажа байхадаа, моринойнгоо ябажа болохо «в 1» гэгдэдэг гансахан нюдые тэмээгээрээ эзэлжэрхёо. Тэрээниие ойлгомсооро Игумнов хүлгүй болоһон мориндонь арбан зургаадахи ябадалдаа хүбүү түлхеэд, моринень барижа элеэ. Иигэжэ бодо үлүүтэй болоод байхадаа дуран соогоо добтолжо, Гонзелевскиие шүүбэ. Сумкин—Мотовилов, Салганов—Гармаева гэгшэдэй наадалга хойшолуулагдаа. Юһэһөө юһэн очкотой болоһон Пинягин түрүүлжэ ябана.

Б. ЦЫДЕНОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ДРВ-гэй президентын захиралта

ХАНОЙ, июлиин 18. (ТАСС). ДРВ-гэй Национальна суглаанай саг үргэлжын комитет хадаа национальна оборонын хүсэнүүдые бэхижүүлхын, вьетнам арадай национальна бэеэ даанхай байдалые абархын түлөө хэгдэжэ байһан үнэн зүб дайн байлдаае шангадхахын тулада, США-гай империалистнуудай ээрхэг түримхэй түсэбүүд болон ябуулгануудые таһалдуулха зорилгоор резервэдэ байһан зарим офицернууд, сержантнууд болон солдадуудые, тэрэшэлэн армиин резервэдэ хамаатай эрхэтэдэй зарим хүбиие элсүүлэн татаха гэжэ шиидхээ гээд ВИА агентство дамжуулна.

Зарим хүнүүдые сэрэгэй албанда элсүүлэн татаха тухай президент Хо Ши Мин захиралта гаргаа.

Бертран Расселэй мэдүүлгэ

ЛОНДОН, июлиин 18. (ТАСС). ДРВ-гэй президент Хо Ши Минэй хандалга хүн түрэлтэнэй һэшхэлэй мэдэрэлтэй байхые уряална гээд Англиин олониитын мэдээжэ ажал ябуулагша Бертран Рассел мэдүүлээ. «Холбоото Штадуудай зүгһөө тохёолдуулагдажа байһан аюулые өөртэнь, өөрымни саашадаа ажамидаран һуулгада тохёолдуулагдадаг аюул гэжэ хүн бүхэн тоолохо ёһотой» гээд Рассел хэлээ.

Арад болон правительствын нэгэдэл

ХАНОЙ, июлиин 18. (ТАСС). ДРВ-гэй президент Хо Ши Минэй арадта хандаһан хандалгые, американ ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэлгын дайн байлдаае шангадхаха талаар правительствын абаһан хэмжээнүүдые Ханойн хүн зон бүрин хүсэлөөр дэмжэнэ. Үсэгэлдэр үглөөгүүрһээ эхилэн үдэшэ орой болотор Ханойдо митингнүүд үнгэргэгдөө. Ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, илалта хүсэд туйлатараа дайлалдахаар шиидэнги байһанаа Ханойн завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд, студентнүүд, алба хаагшад элирхэйлэн мэдүүлээ. Политехническэ институдай зургаа мянган студент факелнуудые носоогоод, жагсаалда гараа. Үдэшэ орой болоһон хойно Ханойн олон түмэн эдир залуу хүбүүд, басагад бүүнүүдые үргэлөөд, городой үйлсэнүүдээр ябажа гараа. «Американ империалистнууд тонилог!», «Ээрхэг түримхэйшүүлые һамна бута сохихобди!», «Богоол болонхаар, үхэбэл дээртэхэ!» гэһэн уряа лозунгнуудые тэдэнэр хашхаралдаа.

Президент Хо Ши Минэй хандалгые дэмжэһэн ехэ митинг Хойто Вьетнамай хоёрдохи томо город бологшо Хайфондо үсэгэлдэр үнгэргэгдөө.

Үнэн зүб хэрэгые дэмжэлгэ

ВАРШАВА. Вьетнамдахи дайн байлдаае Америкын Холбоото Штадуудай правительствын саашадань үргэдхэжэ байлгые, илангаяа Ханой болон Хайфон шадарай һууринуудые зэрлиг муухайгаар бомбодолгые Польшын уран зохёолшод буруушаана гээд Польшын уран зохёолшодой союзай эндэ тунхаглаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Вьетнамда США-гай хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулга тушаа Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй Бухарестдэхи Зүблөөнэй баталан абаһан Мэдүүлгые, Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай Декларациие Польшын уран зохёолшод ехээр дэмжэнэ.

КАРАКАС. «Вьетнамай ойро бү хүрэгты!—гэһэн эрилтэ Венесуэлын ажалшадай нэгэдэмэл центрэй эмхидхэһэн олониитын митингдэ хабаадагшад хэһэн байна. Вьетнам арадай баатарлиг тэмсэлдэ талархалгын, ДРВ-гэй газарые американ авиациин зэрлигээр бомбодолгые буруушаалгын тэмдэг болгон энэ митинг эмхидхэгдэһэн байгаа. Ажалшадай нэгэдэмэл центрэй түрүүлэгшэ Орасио Скотт Пауэр митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ: «хүн зониие олоор хюдаха зэбсэгүүд болон концентрационно лагерьнуудые гитлеровскэ сэрэгэй гэмтэдэй хэрэглэһэн сагһаа хойшо Вьетнамда Америкын ээрхэг түримхэй ябуулга хэжэ байлгатай холбоотой иимэ зэрлиг муухай ябуулганууд үшөө үзэгдөөгүй юм».

ВАШИНГТОН. «Президент Джонсон хадаа Хойто Вьетнамые бомбодолго болюулха, Национально-сүлөөрэлгын фронттой хэлсээ хэхэ хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхэ, тиигэжэ США-гай үнэхөөрөө амгалан ёһоной һанаашалга гаргадаг байһые баталан гэршэлхэ ёһотой» гээд «Вашингтон пост» гэжэ газетэдэ толилогдоһон бэшэг соо хэлэгдэнэ. Зүүн-Урда Ази тушаа асуудалнуудаар мэргэжэлтэд—27 хүн гараа табиһан байна. ДРВ-е бомбодолго ДРВ-гэй сэрэгэй хүсые һуларуулхагүйһөө гадна, ээрхэг түримхэй ябуулгые сухарюулан сохихоор тэрэнэй шиидэнги байһые улам баталхаа гээд бэшэгэй авторнууд онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ДРВ-гэй Национальна оборонын Дээдэ советэй коммюнике

ХАНОЙ, июлиин 18. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна оборонын Дээдэ советэй заседани президент Хо Ши Минэй түрүүлэлгэ доро 1966 оной июлиин эхеэр болоо. ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, совет хадаа арми болон арадай дайшалхы, мүн үйлэдбэриин ажал ябуулга тухай элидхэл шагнаа, дайсанай һанаашалгануудта сэгнэлтэ үгөө, американ империалис ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү патриотическа дайн байлдаае бүри эдэбхитэй болгохо шухала шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

Коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Үнгэрһэн 17 һарын туршада соо Хойто Вьетнамай арми болон арад эрэлхэг зориг гаргажа, угаа шухала илалтануудые туйлаа: 1.200 шахуу американ самолёдууд буудуулжа унагаагдаа, Америкын агаарай олон дээрмэшэд плендэ абтаа, манай национальна оборонын хүсэнүүд түргэнөөр хүгжэнэ, орон доторхи гурим, аюулгүйе сахиха ябадал һайнаар табигданхай. Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүд, транспорт һайнаар хүдэлнэ, үйлэдбэри нэмэнэ, арадай байдал хэмһээ доошологоогүй. Американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлэй үедэ манай арми, манай арад улам бүри ехэ хүсэтэй болоно.

Ороной урда талын хүбида Национально-сүлөөрэлгын фронтын хүтэлбэреэр Урда Вьетнамай баатарлиг арми болон арад тон эрэлхэг шанга тэмсэл хэжэ, американ империалистнууд болон тэдэнэй агентнүүдые сохижо, илалтануудые туйлажал байдаг. Америкын экспедиционно сэрэгүүдэй болон туһамарша оронуудайнь сэрэгүүдэй 300 мянга гаран солдадай Урда Вьетнамда эльгээгдэһэн болобошье, тэдэнэрэй мүнөө үеын буу зэбсэг, сэрэгэй техникые хэрэглэдэг байбашье, эгээн лэ хайра гамгүйгөөр алаха хюдаха аргануудые хэрэглэбэшье, американ империалистнууд, тэдэнэй агентнууд тон ехээр диилдэнэ, сэрэгэй, мүн политическэ талаар эдэбхинь һуларна, Урда Вьетнамдахи дайнда улам бүри гүнзэгыгөөр орёолдоно гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. США, тэдэнэй туһамаршад Урда Вьетнамда шэнэ сэрэгүүдые эльгээжэл байһаар, Хойто Вьетнамда эсэргүү агаарай дай шангадхаһаар. Тиихэтэй хамта «амгалан байдал» тухай худал хуурмаг шашалдаа гаргажал байдаг.

Июниин 29, 30-да Америкын империалистнууд Ханой болон Хайфоной захын һууринуудые бомбодоо. Энэ хадаа шэнээр, угаа аюултайгаар ээрхэг түримхэй ябуулгые үргэдхэлгэ болоно гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ. Манай городууд, тосхонууд, заводууд, хаалтанууд, даамбанууд, больницанууд, һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, дасан дугангууд үдэр бүхэндэ бомбодуулна, буудуулна.

Гэбэшье США-гай империалистнуудай ябуулганууд тэдэниие улам бүри гансаардуулна, социалис оронуудай правительствануудай, арадуудай, эб найрамдал болон үнэн зүб хэрэгтэ дурладаг дэлхэйн бүхы оронуудай уур зэбүүрхэлые бүри шангадхана.

США-гай империалистнуудые бидэнэр эрид шангаар иигэжэ уридшалан һануулнабди: вьетнамайхид—харин ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн һүрдэшэгүйгөөр тэмсэдэг заншалтай баатарлиг арад, өөрынгөө ороной эзэмдэлгэдэ ороолгоотой, богоолшолуулгатай эбсэнхаар ехэ хохидолдошье орохоор бэлэн байдаг арад юм гээд ДРВ-гэй Национальна оборонын Дээдэ Советэй коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Американ империалистнууд өөһэдынгөө гэмтэ ябуулгын түлөө хэһээгдэнэ, саашадаашье хэһээгдэхэ ёһоороол хэһээгдэхэ. Американ ээрхэг түримхэйшүүлые һамна бута сохихын тулада манай бүхы арми, манай бүхы арад ямаршье хохидолһоо айнгүйгөөр, хүсэлэл оролдолгоёо гамнангүйгөөр хэлбэришэгүй шууд сэхээр дайлалдаха.

Зургаан самолёт буудуулан унагаагдаба

ХАНОЙ, июлиин 18. (ТАСС). Вьетнамай Арадай Армиин агаарһаа хамгаалха сэрэгүүд американ зургаан самолёдые үсэгэлдэр буудажа унагаагаа. ВИА агентствын дамжуулһанай ёһоор, США-гай авиациин Ханойн, Хайфоной шадарай һууринуудта, Намха, Куангнинь провинцинуудай һуурин газарнуудта добтололгын үедэ дээрмэшэн самолёдууд буудуулан унагаагдаа.

БАРУУН ГЕРМАНИИН СОЦИАЛ-ДЕМОКРАДУУДАЙ СЪЕЗД ДЭЭРЭ

(Бонноо ерэһэн бэшэг)

Һаяхан Дортмундэ боложо дүүрэһэн СДПГ-эй съездын резолюцинуудтай танилсаһан хүн энэ съездые үнгэргэһэнэй хэрэг байгаа гээшэ аал? гэжэ асуужа болохо. Партиин правлениин үнинэй бэлдэһэн резолюцинууд хубилалтагүйгөөр шахуу баталан абтаһан байна. Тиихэдээ нютагуудтахи организацинуудай 250 гаран дурадхалнууд резолюцинууд дотор оруулагдаагүй шахуу. Тэдэ дурадхалнуудай нилээд олониинь хуули засагай хараа шугамые эрид шууд шүүмжэлһэн байха юм. Онсо хуулиие, зонхилхы буржуазна партинуудтай «нягта барисаанай политикые», НАТО-гай сэрэгэй бүлэг бэхижүүлхэ, ядерна түсэблэлгэдэ ФРГ-гэй хабаадалсаха гэһэн Бонной хараа түсэбые һайшааһан резолюцинууд абтаа.

Тиибэ ябашье Дортмундын съезд саг дэмы үнгэргэһэн зүйл, СДПГ дотор бүхы юумэн хуушаараа үлөө гэжэ тоолохо болоо һаа буруу байна. Парти доторынь ехэ хубилалта болоо, энээниие съезд баталан харуулаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бундестагта болоһон һунгалтанууд дээрэ СДПГ-эй урагшагүйдэхэдэ эгээлэй арад зон ехээр урмаа хухараа, хүтэлбэрилэгшэдынь зонхилхы партинуудтай һаймһаржа, засагта оролсохо гэжэ эрмэлзээ. Съездын урда болоһон социал-демократическа партиин нютагай организацинуудай конференцинүүд ХДС-тэй нэгэдхэхэ гэһэн энэ шугамдань дурагүйдэһэн байна. «Парти парламентын олонхиин политикада эрид шууд шэнэлэлтэ хэхэ ёһотой»—гэжэ СДПГ-эй Урда-Гессенскэ организаци өөрынгөө 67 мянган гэшүүдэй үмэнэһөө эрилтэ табяа. «Манай партиие капиталис болон хархис һанал бодолтой христианско-демократическа союзһаа илгаруулдаг, ажабайдал дээрэ шалгагдаһан социал-демократическа гол ёһонуудые шангаар зааха» гэжэ Мюнхенэй социал-демокрадууд уряалаа. СДПГ-эй Шлезвиг-Гольштейндэхи организаци Бонной политикые эрид шууд буруушаагаад, «шэнэ национальна политикын эхи заха табиха» гэһэн эрилтэ хэбэ. Баруунай хүтэлбэрилгын оппортунис ёһоной шугамда партийна ниитын дураа гуталгань съездын урда тээхэнэ, мүн партиин зарим хүтэлбэрилэгшэдэй, түрүүшын ээлжээндэ Венерэй сэхэ шүүмжэлэл дотор харагдаа.

Партиин эгээлэй гэшүүдэй дураа гуталга аюултай болоод байба. Зүгөөр тиимэ аюул болоогүй. Юуб гэхэдэ, дүй дуршалтэй болоһон социал-демократическа хүтэлбэрилэгшэд тохёолдохоёо байһан аюулые саг соонь мэдээд, зохихо хэмжээнүүдые абаа.

Тэдэ хэмжээнүүдэйнь нэгэн хадаа Германиин нэгэдэмэл социалис партитай хөөрэлдэхэ тухай СДПГ-эй шиидхэбэри болоно. Энэнь шухалын шухала зүйл мүн гээшэ ха. Партийна ниитын шанга эрилтэ хэхэдэнь лэ СДПГ-эй хүтэлбэрилэгшэд дуугай байхаяа болижо, Дортмундын съездын делегадуудта бэшэһэн СЕПГ-гэй ЦК-гай нээмэл бэшэгтэ харюусаха гэжэ шиидээ.

Нүгөөдэ хэмжээнь юуб гэхэдэ, партиин хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө элидхэлнүүд соо шэнэ арга зам бэдэрһэн, шэнэ үзэл бодол табиһан шэнги болоно. Шэнээр хэлэһэн үгэнүүд соонь хуушан политикын далдалагдаад байһаниие ойлгохын тула тэдэнэрэй шадамараар хэлэһэн үгэнүүдые анхаралтайгаар шагнаха хэрэгтэй байба.

Партиин түрүүлэгшэ Вилли Брандт «Европын аюулгүй байдал» тухай, «ядерна зэбсэг тараахагүй» тухай, «эб найрамдалай договор» тухай гоё гоёор олон юумэ хэлээ. Социал-демократическа нүгөөдэ нэгэ ажал ябуулагша Гельмут Шмидт «хилые Одер-Нейсегээр хубилгахые хүсэһэн нэгэшье арад дэлхэй дээрэ үгы» гэжэ үнэн зүбөөрнь мэдүүлээ. 1937 оной хилээр байха гэһэн Бонной эрилтэнь социалис оронуудтай харилсаануудые зохёон тааруулха хэрэгтэ, эсэсэй эсэстэ Германиие нэгэдүүлгэдэ һаад хэнэ гэжэ тэрэшэлэн мэдэрээ. СДПГ-эй хүтэлбэрилэгшэд эхилһэн юумэеэ эсэстэнь хүргэнэгүй. Тэдэнэр атомна зэбсэг эзэмдэлгэдэ ФРГ-гэй хабаадалга «шухала хэрэгтэй зүйл бэшэ» гэжэ хэлэжэрхиһэн аад, «НАТО-гай стратегическэ (тиимэ хадаа ядерна болоно ха юм) түсэблэлгэдэ» Бонн адли тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадалсаха ёһотой гэһэн эрилтэ табина. «Хельштейнэй түсэб» бүхы талаараа буруу һүрэнэ» гэжэ мэдэрээшье һаа, тэдэнэр бүхы немец нациие «гансаараа түлөөлхэ» гэһэн Бонной ушар удхагүй эрилтые дэмжээ.

СДПГ-эй хүтэлбэрилэгшэд мэхэ гохо гаргажа, болохоёо байһан тэһэрэлгые зогсообошье, өөһэдыень шүүмжэлхэ ябадалые зайсуулжа шадаагүй. Карлсруэдэ урдань болоһон съездэдэ орходоо эрид ондоогоор Дортмундда делегадууд тон зүрхэтэйгөөр үгэ хэлээ. Зүгөөр үгэ хэлэлгэдэ тон бага саг үлөөхэ хараатайгаар съездын хэлсэхэ зүйлнүүд зохёогдоһон байба. Партиин хүтэлбэрилэгшэд хойно хойноһоо үни удаан үгэ хэлэжэ, тэдэнэрые шүүмжэлэгшэдтэ 10 минутаһаа үлүү бэшэ саг үгтэдэг байба. Тэдэнэрэй үни хэлээ һаа, президиум болюулжархидаг байгаа. Удаань голосованиин гурим хэрэглэгдээ. Съезд дээрэ онсо хуули тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэдэ тиимэ юумэ боложо, делегадууд хүтэлбэрилэгшэд хоёрой хоорондо шанга тулалдаан болоо. Шүүмжэлэгшэд Баруун Германиин профсоюзуудай Нэгэдэлтэй олон миллион хүнүүдһээ дэмжэлгэтэй байһанаа мэдээ. Тус Нэгэдэлэй һаяын конгресс демократида харша Бонной энэ хуулиие буруушааһан байна. Профсоюзуудай арсалтые дэмжээ һаа зүб болохо һэн гэжэ би һананаб»,—гэжэ съездын трибуна дээрэһээ делегат Руди Арндт гэгшэ хэлээ. Нүгөөдэ нэгэ делегат Олаф Радке гэгшэ социал-демократическа партиие профсоюзуудта эсэргүү табиха ябадалһаа һэргылбэ. Тиихэдэнь онсо хуулиин «экспертнүүд» хойно хойноһоо трибуна дээрэ гаража, эдэ хуулинууд «хорогүй юумэ мүн», хододоо парламентын хиналта доро байха, правительство эдэ хуулинуудые профсоюзуудта болон бусад демократическа хүсэнүүдтэ өсэргүү табихаяа шиидэнэгүй гэжэ байгаад делегадуудта хэлээ. Олонхи делегадууд тиимэ мэхэ гохоdo орожо, онсо хуулинуудай түлөө дуугаа үгэһэниинь халагламаар байна.

Жэшээлхэдэ, СДПГ-эй үнинэй гэшүүдэй нэгэн Генрих Ритцель гэгшын хэлэһэн үгэ минии һанаанда хадуугдаа. Тэрэ хүн съездын трибуна дээрэһээ иигэжэ мэдүүлээ. «Прокурор» байхадаа Шоллиин аха эгэшэ хоёрые сүүдлэһэн хүн юстициин министерствэдэ министериаль-директор байгаа сагтань, би энэ зурганда этигэлтэйгээр хандажа шадахагүй байнаб». (Гитлеризмдэ эсэргүү тэмсэхые уряалһанай түлөө 1943 оной эхин багта Мюнхенэй студентнэр Ганс, Софи Шолльтониие нацистска сүүдэй саазалхаар шиидхэһэниие һануулая). Зүгөөр съездын олонхинь энэ зүб ёһоной һэргылэмжые ухаандаа абабагүй.

СДПГ-эй Шлезвиг-Гольштейндэхи организациин түрүүлэгшэ Штеффен ФРГ-дэхи экономическа болон политическэ байгуулалтые шэнжэлһэн һонирхолтой үгэ хэлээ.

Гамбургын делегат бундестагай депутат Блахштейнэй хэлэһэн үгэдэ тодорхой байба. Атомна зэбсэг хэрэглэхэ али бүхы һэдэлгэһээ арсаха гэжэ тэрэ уряалаа. Вьетнамда США-гай зэбсэгтэ добтолго хэжэ байһандань эсэргүү үгэ хэншье хэлээгүй гэжэ дураа гутаба. Зүгөөр тэрэнэй хэлэһэн үгэнь мүн бусадай хэлэһэн үгэнүүдтэ адли съездын резолюци соо оруулагдабагүй. Сайгоной журамые Бонной ямараар шье дэмжэхэ ябадалые болюулха тухай нютагай организацинуудай табиһан эрилтэнүүдые СДПГ-эй хүтэлбэрилэгшэдэй томилһон редакционно комисси анхаралдаа абангүй орхижорхёо. Ганхаруудтаһан «Хальштейнэй түсэбһөө», бүхы немец нациие Бонной «гансаараа түлөөлхэ» гэһэн эрилтэһээ арсаха тухай эрилтэнүүд, мүн мүнөө байгаа хилэнүүдые мэдэрхэ тухай, түбэй Европодо атомгүй зоно байгуулха тухай эрилтэнүүд резолюцинууд дотор тоогдонгүй орхигдошоһон байна.

Съезд дээрэхи оппозици бутаран һалаһан байжа, зүбшэгдэһэн платформо хүтэлбэрилэгшэдтэ эсэргүү табижа шадаагүй. Иимэ эрхэ байдалда партиин правлени өөрынгөө зохёоһон резолюцинуудай проектнүүдые хубилгалтагүйгөөр шахуу ябуулжа шадаа.

Бонной ХДС гэжэ зонхилхы партитай «хамтаралгын» үзэл бодол бүхы резолюцинууд соонь табигдана. Энэ үзэл бодолынь өөрын политикаһаа арсаха гэһэн удхатай.

«Вестфаленхалле» гэжэ дортмундска үндэр зал соо үгэ хэлэлгэ дүүрээ. Съездын делегадууд портфельнүүдээр дүүрэн хэгдэһэн протоколнууд болон резолюцинуудтайгаар гэр гэртээ бусаба. Зүгөөр тэдэнэрые үсөөхэн лэ газарта альга ташалгаар угтаа. Съездын һүүлээр удангүй болоһон Мюнхенэй социал-демокрадуудай онсо конференци Дортмундда баталһан шиидхэбэринүүдые партиин эгээлэй гэшүүдэй ехэл хангалтагүй гэжэ тоолоһониинь элируулээ. Конференци дээрэ үгэ хэлэгшэд, жэшээлхэдэ, онсо хуулиие зүбшөөһэн ябадал ехэ алдуу мүн гэжэ хэлээ.

СДПГ оромоо оложо ядажа байна. Тэрэнэй ямар зам шэлэн олохо гээшэнь партиин өөрыньшье, мүн бүхы немец арадайшье хүби заяанда тон ехэ удха шанартай.

В. СЕРОВ,
ТАСС-ай корреспондент.

Баруун Германиин армиин офицер өөрынгөө ханнда иигэжэ хэлэнэ:

«Вьетнамда алалга хюдалта хэжэ байһан американ онол аргануud бундесвертэ угаа таарамжатай, гэбэшье би Освенцимдэ хүдэлһэн алалга хюдалгаар мэргэжэһэн экспертые урижа асарһан байнаб».

Энэ зураг «Берлинер Цайтунг» газетэһээ абтаа.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Гектар газар ямар сэнтэйб» гэһэн түрүү бэшэг; «Баатар зоригто вьетнам арад, манай зүрхэн тантаяа хамта!» гэһэн гаршаг доро Москвагай ажалшадай суглаанһаа мэдээсэл; ДРВ-гэй Национальна оборонын дээдын советэй коммюнике; Ю. Коркиной «Оролдобол олохош» гэһэн корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Лекционно пропагандые—партийна эрилтэдэ хүргэхэ!» гэһэн гаршаг доро С. Бадмаевай «Һайн заншал» гэһэн статья; «Буряад ороной хүнүүд» гэһэн гаршаг доро И. Дубравинай «Бутаковой алтан дүнгүүд» гэһэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: МНР-эй правительствын мэдүүлгэ; хилын саанахи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спортын һонинууд; П. Фроловой (АПН) «Мессингын бэлэг» гэһэн корреспонденци», соносхол.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-69, 33-61,

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03559. Зак. № 521.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной июлиин 20.